

Allsherjar- menntamálanefnd Alþingis
Sent rafrænt á netfangið nefndasvid@althingi.is

Reykjavík, 19. desember 2023

Efni: Umsögn um frumvarp til laga um breytingu á lögum um fjölmiðla, nr. 38/2011 (EES-reglur, hljóð- og myndmiðlun o.fl.). Þingskjal 32—32. mál.

Félag heyrnarlausra („félagið“) vill koma á framfæri eftirfarandi athugasemdum um frumvarp menningar- og viðskiptaráðherra til breytinga á fjölmiðlalögum („frumvarpið“).

1. Forsagan

Félagsmenn Félags heyrnarlausra nota táknmál til tjáningar og samskipta í daglegu lífi. Textun íslensks sjónvarpsefnis er stórt baráttumál félagsins enda er textinn lykill að menningu og upplýsingum úr hinum heyrandi heimi - upplýsingum sem nauðsynlegar eru til að fólk geti nýtt sér rétt sinn til tjáningar- og skoðanafrelsis, tekið upplýstar ákvarðanir og gengið til kosninga, svo eitthvað sé nefnt. Þá er textun eina raunhæfa úrræðið til að gera heyrnarlausum kleift að njóta sjónvarpsefnis á íslensku til jafns við heyrandi.

Í 9. gr. samnings Sameinuðu þjóðanna um réttindi fatlaðs fólks er kveðið á um aðgengi og viðeigandi aðlögun sem eru meðal grundvallarreglna samningsins. Í ákvæðinu er lögð skylda á aðildarríki til að gera ráðstafanir sem tryggja fötlugu fólki aðgang, til jafns við aðra, meðal annars að upplýsingum og þjónustu sem almenningi stendur til boða. Þá er í 21. gr. samningsins kveðið á um skyldu aðildarríkja til að gera allar viðeigandi ráðstafanir til að tryggja að fatlað fólk geti nýtt sér rétt sinn til tjáningar- og skoðanafrelsis, þ.m.t. frelsi til að taka við upplýsingum til jafns við aðra, með hjálp hvers kyns samskiptamiðla að eigin vali, svo sem sýningu texta, sbr. 2. gr. samningsins. Að mati félagsins eru þessi réttindi ekki tryggð í núgildandi fjölmiðlalöggjöf – sem birtist í því að fjölmiðlaveitur hafa ekki sinnt textun á innlendu sjónvarpsefni.

Í núgildandi fjölmiðlalögum nr. 38/2011 er engin skylda lögð á fjölmiðlaveitur til að texta innlentu sjónvarpsefni. Í 30. gr. laganna eru fjölmiðlaveitur hvattar til að „leitast við að gera þjónustu sína aðgengilega sjón- og heyrnarskertum auk þeirra sem búa við þroskaröskun“ með táknmáli, textun og hljóðlýsingu. Í athugasemdum við 30. gr. í frumvarpi til fjölmiðlalaga nr. 38/2011 kemur fram að í ákvæðinu sé ekki lögð ótvíræð skylda á fjölmiðlaveitur að þessu leyti heldur sé fremur um að ræða tilmæli til þeirra. Með ákvæðinu var innleitt ákvæði 7. gr. III. kafla í tilskipun Evrópuþingsins og -ráðsins nr. 2010/13/ESB frá 10. mars 2010 (hljóð- og myndmiðlunartilskipun) um að aðildarríki skuli „hvetja veitendur fjölmiðlaþjónustu, sem heyra undir lögsögu þeirra, til að sjá til þess að þjónusta þeirra verði smátt og smátt gerð aðgengileg sjón- eða heyrnarskertu fólki.“

Af þessum sökum hafa fjölmiðlaveitur ekki textað útsendingar á íslensku sjónvarpsefni – aðeins á erlendu efni, enda ber þeim skylda til þess samkvæmt 29. gr. gildandi laga. Hefur Fjölmiðlanefnd meðal annars gert athugasemdir og beitt stjórnvaldssektum þegar erlent

efni hefur verið sent út án íslensks tals eða texta, sbr. ákvarðanir Fjölmiðlanefndar nr. 1/2012, 2/2012, 3/2012, 3/2013 og 6/2022.

Samkvæmt 6. gr. laga nr. 23/2013, um Ríkisútvarpið, fjölmiðil í almannabágu, hvíla hins vegar skyldur á Ríkisútvarpinu til að veita heyrnarskertum aðgang að fjölmiðlaþjónustu í almannabágu með textun á innlendu efni, svo sem fréttum og öðru sjónvarpsefni, textavarpi, útsendingum á táknmáli og eða öðrum miðlunarleiðum er henta í þessu skyni. Hefur Ríkisútvarpið fylgt eftir lögbundnu hlutverki sínu í þessu sambandi.

Af framangreindu er ljóst að heyrnarlausir hafa ekki aðgang að íslensku sjónvarpsefni nema að takmörkuðu leyti í gegnum Ríkisútvarpið. Við blasir að sú brýning til fjölmiðlaveitna í 30. gr. fjölmiðlalaga, um textun á innlendu efni, hefur ekki borið árangur. Af þeim sökum hefur ítrekað verið lagt fram á Alþingi frumvarp til laga um breytingu á 30. gr. fjölmiðlalaga. Sú breyting sem frumvarpið gerði ráð fyrir fólst í því að fjölmiðlaveitum yrði gert skylt að texta sjónvarpsefni án tillits til þess hvort efnið er á íslensku eða erlendu tungumáli. Tilgangurinn með frumvarpinu var sá að gera sjónvarpsáhorfendum sem eru heyrnarlausir, eða heyrnarskertra að því marki að þeim gagnast ekki talmál í sjónvarpi, kleift að njóta alls sjónvarpsefnis. Félag heyrnarlausra og fulltrúar heyrnarskertra og talsmenn mannréttinda töldu mikla og sjálfsagða réttarbót felast í frumvarpinu en það hefur því miður hefur ekki orðið útrætt.

2. Athugasemdir við drög að frumvarpi til breytinga á fjölmiðlalögum

Með frumvarpinu eru lagðar til breytingar á lögum um fjölmiðla, nr. 38/2011, vegna innleiðingar á tilskipun Evrópuþingsins og ráðsins frá 14. nóvember 2018, nr. 2018/1808/ESB um breytingu á hljóð- og myndmiðlunartilskipuninni. Félagið vill koma á framfæri eftirfarandi athugasemdum varðandi 12., 15., 16. og 26. gr. frumvarpsins sem og greinargerðar þeirrar er fylgir með frumvarpinu:

12. gr. frumvarpsins

Félag heyrnarlausra fagnar þeim orðalagsbreytingum sem gerðar eru á h-lið 1. mgr. 23. gr. fjölmiðlalaganna.

Í athugasemdum með 12. gr. frumvarpsins segir hins vegar að nýmæli sé að „hvetja fjölmiðlaveitu til að búa til áætlanir og grípa til aðgerða á grundvelli þeirra til að bæta aðgengi sjón- og heyrnarskertra að myndefni sínu.“ Félagið bendir á að orðfærið „hvetja“ í þessu sambandi samræmist í raun ekki áskilnaði h-liðar 1. mgr. 23. gr. laganna þar sem kveðið er á um að fjölmiðlaveitu sé skylt að senda fjölmiðlanefnd skýrslu um aðgerðir og áætlanir sem miða að auknu aðgengi sjón- og heyrnarskertra að myndefni viðkomandi fjölmiðlaveitu. Orðfærið „hvetja“ dregur því í raun úr fyrirmælum ákvæðisins.

Þá segir á sama stað að breytinguna sé að rekja til þess markmiðs tilskipunarinnar að „leitast stöðugt við“ að auka og tryggja aðgang sjón- og heyrnarskertra að efni fjölmiðla. Þá sé tilefnið einnig þau tilmæli sem beint er að aðildarríkjum í 22. lið aðfaraorða tilskipunarinnar um að tryggja, án tafar, að fjölmiðlaveitur „leitist við að“ auka aðgengi sjón- og heyrnarskertra að efni sínu með virkum hætti.

Félagið gerir athugasemdir við að í greinargerðinni sé notast við orðalag sem 15. gr. frumvarpsins gerir ráð fyrir að falli brott úr ákvæði 30. gr. núgildandi fjölmiðlalaga. Orðfærið „leitast við að“ hefur þá merkingu að „reyna“ og dregur því úr fyrirmælum ákvæðisins. Bendir félagið á að í 22. lið formálsorða tilskipunarinnar er sérstaklega tekið

fram að það að tryggja aðgengi sjón- og heyrnarskertra að myndefni sé nauðsynleg krafa í ljósi samnings Sameinuðu þjóðanna um réttindi fatlaðs fólks. Fyrir liggur að Ísland hefur fullgilt samninginn og ber því skyldu til „að tryggja og stuðla að því að öll mannréttindi og grundvallarfrelsi verði í einu og öllu að veruleika fyrir allt fatlað fólk án mismununar af nokkru tagi vegna fötlunar“, sbr. 4. gr. samningsins.

Jafnframt er tekið fram í 22. lið formálsorða tilskipunarinnar að aðildarríki eigi án ótilhlýðilegrar tafar að tryggja að fjölmiðlaveitur, sem heyra undir lögsögu þeirra, bæti aðgengi sjón- og heyrnarskertra með virkum hætti að myndefni sem þær miðla. Mæta eigi kröfum um aðgengi með framsæknu og samfelldu ferli en að teknu tilliti til þess að í einhverjum tilfellum geti verið erfiðleikum háð að mæta þeim kröfum til fulls, líkt og við beinar útsendingar. Við blasir því að orðfærið „hvetja“ í greinargerð með 12. gr. frumvarpsins á því ekki við.

15. gr. frumvarpsins

Ákvæði 15. gr. frumvarpsins gerir ráð fyrir að núgildandi ákvæði 30. gr. fjölmiðlalaga nr. 38/2011 breytist á þann veg að í stað þess að fjölmiðlaveitur sem miðla myndefni skuli „eins og kostur er leitast við að“ gera þjónustu sína aðgengilega sjón- og heyrnarskertum þá skuli þær „stöðugt og stigvaxandi“ gera þjónustu sína aðgengilega sjón- og heyrnarskertum.

Í athugasemdum með 15. gr. frumvarpsins segir að orðalag tilskipunar 2018/1808/ESB sé mun strangara en í fyrri hljóð- og myndmiðlunartilskipun. Þá er vísað til þess að ekki sé lengur um tilmæli til fjölmiðlaveitna að ræða og því eigi ekki lengur við sú athugasemd við 30. gr. í frumvarpi til fjölmiðlalaga nr. 38/2011, um að ákvæðið feli ekki í sér ótvíræða skyldu heldur tilmæli til fjölmiðlaveitna. Í framhaldinu segir síðan orðrétt: „Fjölmiðlaveitum er því, eins og komið hefur fram, gert að endurmeta stöðugt hvort möguleiki sé á að bæta þjónustu þeirra við sjón- og heyrnarskerta, sem og gera áætlanir þar um.“

Líkt og rakið hefur verið þá er hvergi í núgildandi fjölmiðlalögum nr. 38/2011 lögð skylda á fjölmiðlaveitur til að texta innlent sjónvarpsefni heldur er eingöngu mælt til þess að þær geri svo. Í ljósi þess að núgildandi tilmæli í 30. gr. fjölmiðlalaga hafa ekki tryggt heyrnarlausum og heyrnarskertum aðgengi að innlendu myndefni fagnar félagið því að löggjafinn herði á kröfum til fjölmiðlaveitna í þessu sambandi. Félagið lýsir hins vegar yfir efasemdum um að gengið sé nógu langt í þessum eignum og hefur áhyggjur af því að orðalag ákvæðisins veiti fjölmiðlaveitum enn of ríkt svigrúm. Sú afstaða félagsins fær stöð í þeirri staðreynd að það varðar ekki sektum að senda út dagskrárefni án þess að gera ráðstafanir til að gera það aðgengilegt fyrir heyrnarskerta, s.s. með textun. Með frumvarpinu eru gerðar tiltekna breytingar á sektarákvæði 54. gr. laganna með hliðsjón af þeim breytingum sem mælt er fyrir um í frumvarpinu - breytingarnar kveða hins vegar ekki á um viðurlög við því að brjóta gegn ákvæði 30. gr.

Í þessu sambandi telur félagið ástæðu til að nefna að textun á innlendu sjónvarpsefni nýtist ekki eingöngu heyrnarlausum eða þeim sem eru heyrnarskertir að því marki að þeim gagnast ekki talmál í sjónvarpi. Textunin gagnast mun stærri hóp, hún styður við læsi barna, gagnast eldra fólki og fólki með annað móðurmál sem er að læra íslensku. Þá auðveldar hún fólki með þroskahömlun að njóta áhorfs. Við blasir að það hefur áhrif á samfélagsþátttöku fólks að geta ekki fylgst með stjórnmálaumræðu og viðburðum í þjóðfélaginu hverju sinni. Þá er sjónvarpsáhorf ekki síður félagsleg athöfn.

Það er mat félagsins að svo þær breytingar sem 15. gr. frumvarpsins gerir ráð fyrir hafi raunveruleg áhrif í þá átt að fjölmiðlaveitur fari eftir þeirri skyldu sem þar er mælt fyrir um beri nauðsyn til að mæla fyrir um viðurlög við brotum gegn ákvæði 30. gr. laganna, líkt og á við um 29. gr. laganna.

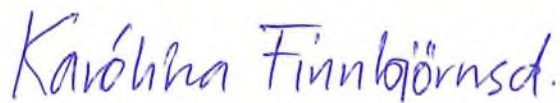
16. gr. frumvarpsins

Félag heyrnarlausra fagnar þeirri viðbót við 31. gr. fjölmiðlalaga sem mælt er fyrir um í 16. gr. frumvarpsins. Málsgreinin er mikil réttarbót.

26. gr. frumvarpsins

Með vísan til þeirra athugasemda sem félagið gerir við 15. gr. frumvarpsins ber nauðsyn til að bæta við nýjum staflið við 1. mgr. 54. gr. fjölmiðlalaga nr. 38/2011 er hljóðar svo: „30. gr. um aðgengi sjón- og heyrnarskertra að myndmiðlunarefni.“

Virðingarfyllst,
f.h. Félags heyrnarlausra,

Karólína Finnbjörnsdóttir, lögmaður

Karólína Finnbjörnsdóttir

Lögmaður

Kt. 100984-2889

FJÖLMIÐLANEFND

Allsherjar- og menntamálanefnd Alþingis
Skrifstofa Alþingis, nefnda- og greiningarsvið
150 Reykjavík

Reykjavík 18. desember 2023
Mál nr. 2023-239 / 0.4

Efni: Umsögn Fjölmiðlanefndar um frumvarp til laga um breytingu á lögum um fjölmiðla, nr. 38/2011 (EES-reglur, hljóð- og myndmiðlun o.fl.), 32. mál

1.

Fjölmiðlanefnd vísar til erindis allsherjar- og menntamálanefndar Alþingis, dags. 6. desember 2023, þar sem Fjölmiðlanefnd er gefinn kostur á að veita umsögn um frumvarp til laga um breytingu á lögum um fjölmiðla nr. 38/2011 (EES-reglur, hljóð- og myndmiðlun o.fl.), 32. mál.

Með frumvarpinu eru lagðar til breytingar á lögum um fjölmiðla nr. 38/2011 (hér eftir lög um fjölmiðla), vegna innleiðingar á tilskipun Evrópuþingsins og ráðsins nr. 2018/1808 um breytingu á tilskipun nr. 2010/13/ESB um hljóð- og myndmiðlun (hljóð- og myndmiðlunartilskipun ESB).

Tilskipun 2018/1808/ESB tók gildi 18. desember 2018 í aðildarríkjum Evrópusambandsins og áttu aðildarríki ESB að leiða ákvæði hennar í lög fyrir árslok 2020. Þegar þetta er ritað hefur breytingartilskipunin verið innleidd í öllum aðildarríkjum ESB nema Slóvakíu. Með ákvörðun sameiginlegu EES nefndarinnar 9. desember 2022 var gerðin tekin upp í EES-samninginn og ber að innleiða hana í íslenskan rétt á grundvelli laga um Evrópska efnahagssvæðið nr. 2/1993. Hljóð- og myndmiðlunartilskipun Evrópusambandsins er ætlað að tryggja að samræmdar lágmarksreglur gildi um starfsemi hljóð- og myndmiðla á EES-svæðinu og að tryggja samræmt eftirlit með þeim reglum. Gilda þær um alla hljóð- og myndmiðla (e. audiovisual media services) með starfsemi á EES-svæðinu, þar á meðal alþjóðlegar streymisveitur með starfsemi í Evrópu.

FJÖLMIÐLANEFND

Breytingarnar sem frumvarpið felur í sér miða að því að uppfæra og samræma lagareglur um hljóð- og myndmiðla í takt við þær breytingar sem orðið hafa á tækniumhverfi og notkun myndmiðla, auka öryggi notenda fjölmiðla í víðum skilningi, sér í lagi barna, og styrkja rekstrarumhverfi fjölmiðla.

Líkt og fram kemur í greinargerð með frumvarpinu var það lagt fram á 151. og 153. löggjafarþingi (979. mál) og er nú lagt fram að nýju efnislega óbreytt, en uppfært með tilliti til umsagna sem bárust allsherjar- og menntamálanefnd á 153. löggjafarþingi. Fjölmiðlanefnd hefur áður komið á framfæri umsögnum um efni þess, dags. 4. maí 2021 og 9. maí 2023.

2. Athugasemdir Fjölmiðlanefndar 2021 og 2023 sem brugðist var við

I.

Eins og kom fram í umsögn Fjölmiðlanefndar dags. 9. maí 2023 um frumvarp til laga um breytingu á lögum um fjölmiðla nr. 38/2011 (EES-reglur, hljóð- og myndmiðlun o.fl.), 979. mál, hafði að mati nefndarinnar að mestu leyti verið litið til athugasemda hennar frá 4. maí 2021 hvað varðar orðalag og hugtakanotkun.

Gerðar voru breytingar á 18. gr. frumvarpsins (nú **19. gr.**) í samræmi við athugasemd nefndarinnar. Nefndin benti á það í umsögn sinni árið 2021 að nauðsynlegt væri að tiltaka í lögum eða lögskýringum hvaða aðila væri ætlað það hlutverk að meta hvaða fjölmiðlaveitur falla undir undanþágu frá kröfu um 30% hlutfall evrópsks efnis í myndefni sem miðlað er eftir pöntun. Samkvæmt 18. gr. (nú **19. gr.**) gildir sú krafa ekki um fjölmiðlaveitur með litla veltu eða fáa áhorfendur en nánari skilgreiningar þar að lútandi munu koma fram í reglugerð sem ráðherra setur. Samkvæmt fyrirleggjandi frumvarpsdrögum fær Fjölmiðlanefnd það hlutverk að veita undanþágu frá kröfum um 30% evrópskt efni í myndefni eftir pöntun ef ekki er talið réttlætánlegt eða raunhæft að gera þær með vísan til eðlis og áherslu hljóð- og myndmiðlunarþjónustunnar.

Í fyrrgreindri umsögn Fjölmiðlanefndar dags. 9. maí 2023 voru ítrekaðar athugasemdir nefndarinnar frá maí 2021 við c-lið 25. gr. frumvarpsins sem þá lá fyrir. Fjölmiðlanefnd benti á það í umsögn sinni 2021 að gera þyrfti breytingar á orðalagi 1. málsl. 1. mgr. 54. gr. laga um fjölmiðla þar sem að nefndin hefði ekki heimildir að lögum til að sekta mynddeiliveitur vegna brota á 1. mgr. 36. gr. d. eða öðrum ákvæðum laga um fjölmiðla og að nauðsynlegt væri að veita nefndinni slíkar heimildir hvað varðar 1. mgr. 36. gr. d. Nefndin hefði eingöngu heimild til að sekta fjölmiðlaveitur, sbr. orðalag 1. málsl. 1. mgr. 54. gr. Brugðist hefur verið við þessari athugasemd Fjölmiðlanefndar og hefur vísan til mynddeiliveitna verið bætt við 1. málsl. 1. mgr. 54. gr. laganna, til samræmis við gildissvið V. kafla A, sbr. **a-lið 1. mgr. 26. gr.**

FJÖLMIÐLANEFND

frumvarpsins. Fjölmiðlanefnd vill þó benda á að í inngangi greinargerðar með því frumvarpi sem hér um ræðir segir að vísan til mynddeiliveitna sé „bætt við **1. mgr. 1. mgr. 54. gr. laganna**“ en þar ætti réttilega að standa „bætt við **1. máls. 1. mgr. 54. gr. laganna**“, sbr. fyrrgreindan a-lið 1. mgr. 26. gr. frumvarpsins.

II.

Í umsögn Fjölmiðlanefndar dags. 9. maí 2023 voru gerðar athugasemdir vegna breytinga á lögum nr. 87/2018 um nikótínvörur, rafrettur og áfyllingar fyrir rafrettur. Í þeirri umsögn benti nefndin á það að í upptalningu 24. gr. frumvarpsins (nú **25. gr.**), um breytingu á 42. gr. laga um fjölmiðla, væri orðið nikótínvörur ekki að finna til samræmis við lög um nikótínvörur, rafrettur og áfyllingar fyrir rafrettur nr. 87/2018. Lagði Fjölmiðlanefnd til að orðinu nikótínvörur yrði bætt við ákvæðið. Brugðist hefur verið við þessari athugasemd Fjölmiðlanefndar og orðinu „nikótínvörum“ bætt við upptalningu 25. gr. frumvarpsins til samræmis við framangreint, sbr. 1 mgr. 25. gr. frumvarpsins. Með þessari breytingu verði fyrirtæki sem hefur aðalstarfsemi af sölu eða framleiðslu á tóbaksvörum, nikótínvörum, rafrettum og áfyllingum fyrir þær óheimilt að kosta dagskrárliði eða aðra fjölmiðlaþjónustu.

Ákvæði 25. gr. er í samræmi við ákvæði hljóð- og myndmiðlunartilskipunar ESB frá 2018, þar sem kveðið er á um að einungis fyrirtækjum sem hafa aðalstarfsemi af sölu eða framleiðslu á tóbaksvörum, rafrettum eða áfyllingum fyrir þær sé óheimilt að kosta dagskrárliði eða aðra fjölmiðlaþjónustu. Með breytingum á löggjöf hér á landi um viðskiptaboð fyrir nikótínvörur, sbr. lög nr. 56/2022 um breytingu á lögum um nr. 87/2018 um rafrettur og áfyllingar fyrir rafrettur, tók gildi almennt bann við auglýsingum fyrir nikótínvörur hér á landi og fengu lögin nýtt heiti af því tilefni: Lög um nikótínvörur, rafrettur og áfyllingar fyrir rafrettur. Auglýsingabannið samkvæmt lögum nr. 87/2018 gildir um allar tegundir auglýsinga, hvort sem þær birtast í fjölmiðlum, samfélagsmiðlum, mynddeiliveitum eða á öðrum vettvangi og hefur Neytendastofa eftirlit með því. Samhliða breytingum á lögum nr. 87/2018 voru gerðar þær breytingar á 4. mgr. 37. gr. laga um fjölmiðla að orðið *nikótínvörur* var felld inn í upptalningu þeirra viðskiptaboða og fjarkaupa sem óheimilt er að miðla í fjölmiðlum. Þær breytingar sem hafa verið gerðar á 25. gr. frumvarpsins samræmast framangreindu.

3. Athugasemdir Fjölmiðlanefndar 2021 og 2023 sem ekki var litið til

Fjölmiðlanefnd telur rétt að ítreka athugasemdir sem gerðar voru við 9. gr. (nú **10. gr.**) í umsögnum Fjölmiðlanefndar frá maí 2021 og maí 2023 um **upplýsingagjöf á vef Fjölmiðlanefndar**. Ekki er að sjá að brugðist hafi verið við þeim athugasemdum.

FJÖLMIDLANEFND

Í **3. mgr. c-liðar 10. gr.** frumvarpsins er lagt til að við 10. gr. laga um fjölmiðla, sem fjallar um starfssvið Fjölmiðlanefndar, bætist ný málsgrein um skyldu Fjölmiðlanefndar til að veita á vef sínum einfaldar og greinargóðar upplýsingar um hvaða kröfur eru gerðar til fjölmiðla um aðgengi sjón- og heyrnarskertra skv. 30. gr. og upplýsingar um farveg fyrir notendur til að koma kvörtunum á framfæri. Fjölmiðlanefnd telur formsins vegna að betur geti farið á því að þessari málsgrein verði komið fyrir sem viðbót við 21. gr. laga um fjölmiðla sem ber yfirskriftina *Upplýsingagjöf á heimasíðu fjölmiðlanefndar*. Jafnframt er lagt til að yfirskrift þess ákvæðis verði *Upplýsingagjöf á vef fjölmiðlanefndar*, í samræmi við almenna hugtakanotkun á þessu sviði en þær upplýsingar sem taldar eru upp í 21. gr. komast eðli máls samkvæmt ekki allar fyrir á heimasíðu (forsíðu) vefsins.

4. Breytingar á ákvæði um hatursáróður og hvatningu til refsiverðrar háttsemi

Fjölmiðlanefnd telur rétt að ítreka það sem kom fram í umsögn Fjölmiðlanefndar dags. 9. maí 2023 þar sem vakin var athygli á því að í 12. gr. frumvarpsins (nú **13. gr.**) er mælt fyrir um breytingar á **27. gr. laga um fjölmiðla**, sem fjallar um hatursáróður og hvatningu til refsiverðrar háttsemi í fjölmiðlum. Lagt er til að sú vernd sem ákvæðið felur í sér taki til fleiri hópa, auk þess sem mælt verði fyrir um bann við hvatningu til hryðjuverka.

Eins og fram kom í umsögn Fjölmiðlanefndar dags. 9. maí 2023 tók verndarandlag **13. gr.** frumvarpsins (þá 12. gr.) lítils háttar breytingum í frumvarpi því sem lagt var fram á 153. löggjafarþingi samanborið við frumvarp það sem lagt var fram á 151. löggjafarþingi. Var orðunum „kyntjáníningar“, „fötlunar“, „tungumáls“, stjórn mála- og lífsskoðana og „þjóðfélagsstéttar“ bætt við verndarandlag ákvæðisins. Er þetta óbreytt í frumvarpi því sem nú liggur fyrir. Er lagt til, líkt og í fyrri frumvörpum, að krafan um að hatursáróður verði að vera settur fram „með markvissum hætti“ til að falla undir ákvæðið verði felld brott. Í skýringum við ákvæðið segir að það leiði þó ekki til þess að fjölmiðill/fjölmiðlaveita geti þurft að sæta ábyrgð vegna einstakra ummæla viðmælenda eða starfsmanna fjölmiðla. Ábyrgð fjölmiðilsins/fjölmiðlaveitunnar virkist t.d. ef fjölmiðillinn í endurteknum tilvikum geri engar ráðstafanir til að koma í veg fyrir að viðmælendur eða dagskrárgerðarfólk viðhafi hatursfull ummæli eða áróður.

Í umsögn Fjölmiðlanefndar dags. 9. maí 2023 var jafnframt vakin athygli á því að í 19. gr. frumvarpsins (nú **20. gr.**) er að finna tillögu að nýju ákvæði **36. gr. b. laga um fjölmiðla**, um skyldur mynddeiliveitna til að gera ráðstafanir til að vernda almenning fyrir efni, notendaframleiddu efni og viðskiptaboðum, sem fela í sér hvatningu til ofbeldis eða haturs gegn hópi eða einstaklingum úr tilteknum hópum. Hið sama á við um efni sem felur í sér hvatningu til refsiverðrar háttsemi, þá sérstaklega hvatningu til hryðjuverka og háttsemi er lýtur að kynþátta- og útlendingahatri.

FJÖLMIÐLANEFND

Framangreindar breytingar eru að mati Fjölmiðlanefndar til þess fallnar að auka vernd almennings gegn hatursorðræðu og sporna gegn hvatningu til hryðjuverka og annarrar refsiverðrar háttsemi. Þær eru í samræmi við Heimsmarkmið Sameinuðu þjóðanna 16.1 og 16.10.

Að öðru leyti vísar Fjölmiðlanefnd til fyrri umsagna nefndarinnar, dags. 4. maí 2021, sbr. 717. mál á 151. löggjafarþingi, þar sem fjallað var ítarlega um fyrirhugaðar breytingar á lögum um fjölmiðla, sem og fyrirhugaðar breytingar á starfssviði Fjölmiðlanefndar, með innleiðingu tilskipunar 2018/1808/ESB, og dags. 9. maí 2023, sbr. 979. mál á 153. löggjafarþingi. Fjölmiðlanefnd er reiðubúin að mæta á fund til allsherjar- og menntamálanefndar til að fara yfir framangreinda umsögn verði óskað eftir því.

Fyrir hönd Fjölmiðlanefndar,

Anton Emil Ingimarsson
lögfræðingur

Elfa Ýr Gylfadóttir
framkvæmdastjóri

Viðtakandi	Allsherjar- og menntamálanefnd	Dagsetning	20. febrúar 2024
Sendandi	Menningar- og viðskiptaráðuneytið	Málsnúmer	MVF23100123

Svör menningar- og viðskiptaráðuneytisins við tilteknum spurningum allsherjar- og menntamálanefndar, vegna frumvarps til laga um breytingu á lögum um fjölmiðla nr. 38/2011 (innleiðing EES-gerðar), 32. mál.

1.

Vísað er til beiðni sem fram kom á fundi allsherjar- og menntamálanefndar miðvikudaginn 14. febrúar vegna umfjöllunar um 32. mál – fjölmiðlar. Málið varðar innleiðingu í landsrétt á tilskipun Evrópuþingsins og ráðsins (ESB) 2018/1808 frá 14. nóvember 2018, sem breytti tilskipun 2010/13/EB um samræmingu tiltekinna ákvæða í lögum og stjórnarsýslufyrirmælum í aðildarríkjunum um hljóð- og myndmiðlunarþjónustu (hér eftir „hljóð- og myndmiðlunartilskipunin“ eða „tilskipunin“). Tilskipunin var tekin upp í EES-samninginn 9. desember 2022.

Á fundinum óskuðu nefndarmenn eftir nánari skýringum við tilteknum spurningum, m.a. um tilteknar þýðingar á tilskipuninni, ákvæði um persónuvernd og breytingar á ákvæði um hatusáróður.

Ráðuneytið þakkar fyrir góðar ábendingar og athugasemdir sem fram komu á fundinum. Hér á eftir verður farið yfir þau atriði sem nefndin óskaði skýringa á.

2.

6. gr. frumvarpsins – breyting á 5. gr. laga um fjölmiðla, tímabundin stöðvun á móttöku myndmiðlunarefnis frá öðrum EES-ríkjum.

Á fundi allsherjar- og menntamálanefndar var bent á misræmi á milli orðalags 6. gr. frumvarpsins, um breytingu á 5. gr. laga um fjölmiðla (fml.), og samsvarandi ákvæðis í hljóð- og myndmiðlunartilskipun ESB og óskað eftir skýringum á því. Nánar tiltekið var óskað eftir skýringum á því af hverju gerðar væru þær kröfur í 6. gr. frumvarpsins að unnt sé að stöðva móttöku myndmiðlunarefnis frá öðrum EES-ríkjum tímabundið ef fjölmiðlaþjónusta *stefni heilsu almennings í hættu*. Á það var bent að samkvæmt samsvarandi ákvæði í hljóð- og myndmiðlunartilskipuninni frá 2018 væri einungis heimilt að stöðva móttöku myndmiðlunarefnis frá öðrum EES-ríkjum tímabundið ef fjölmiðlaþjónusta *skaði lýðheilsu eða stefni henni í alvarlega og verulega hættu*.

Af hálfu ráðuneytisins er tekið undir framangreinda athugasemd um orðalag 6. gr. frumvarpsins. Þær breytingar sem lagðar eru til á orðalagi 5. gr. fml. í 6. gr. frumvarpsins, hafa í reynd þau áhrif að efnislegt inntak ákvæðisins breytist. Nánar tiltekið leiðir viðbótin í setningarhlutanum „stofnar heilsu almennings í hættu eða brýtur gegn ákvæðum 28. gr.“ samkvæmt almennum málskilningi til breytinga á skilyrðum um tímabundna stöðvun á móttöku myndmiðlunarefnis, sem ákvæði frumvarpsins var ekki ætlað að leiða til.

Til skýringar skal þess getið að ákvæði 28. gr. fml. fjallar um vernd barna gegn skaðlegu myndefni. Samkvæmt gildandi ákvæði a-liðar 1. mgr. 5. gr. fml. er einungis heimilt að stöðva útsendingar á grundvelli 28. gr. ef þær brjóta augljóslega, verulega og alvarlega gegn banni við að kynda undir hatri gegn tilteknum þjóðfélagshópum og gegn ákvæðum 28. gr.:

5. gr. Tímabundin stöðvun á móttöku myndmiðlunarefnis frá öðrum EES-ríkjum.

Þrátt fyrir skyldu íslenska ríkisins til þess að tryggja frelsi til móttöku sjónvarpsútsendinga frá öðrum EES-ríkjum getur fjölmiðlanefnd stöðvað slíka móttöku tímabundið að uppfylltum eftirtöldum skilyrðum:

a. útsendingin brýtur augljóslega, verulega og alvarlega gegn banni um að kynda undir hatri á grundvelli kynþáttar, kynferðis, trúarbragða eða þjóðernis og gegn ákvæðum 28. gr.

(Leturbreyting er ráðuneytisins).

Samkvæmt 6. gr. frumvarpsins er eftirfarandi breyting lögð til á a-lið 1. mgr. 5. gr. fml:

a-liður 1. mgr. orðast svo: fjölmiðlaþjónustan brýtur augljóslega, verulega og alvarlega gegn banni um að kynda undir hatri á grundvelli kynþáttar, kynferðis, trúarbragða eða þjóðernis, **stofnar heilsu almennings í hættu eða brýtur gegn ákvæðum 28. gr.**

(Leturbreyting er ráðuneytisins).

Í 6. gr. frumvarpsins hafa kröfur um að brjóta verði „augljóslega, verulega og alvarlega“ þannig verið teknar úr sambandi við brot gegn 28. gr. um vernd barna gegn skaðlegu efni. Þá eiga þær kröfur heldur ekki við um setningarhlutann „stofnar heilsu almennings í hættu“, samkvæmt almennum málskilningi.

Að mati ráðuneytisins samræmist það ekki tilskipuninni eða rétti til tjáningarfrelsis að lækka þær kröfur sem gerðar eru til íhlutunar af því tagi sem fjallað er um í 5. gr. fml., enda mun það ekki hafa verið ætlun frumvarpshöfunda. Ráðuneytið leggur því til að gerðar verði viðeigandi breytingar til að áfram verði gerðar kröfur um augljós, veruleg og alvarleg brot gegn banni um að kynda undir hatri á grundvelli kynþáttar, kynferðis, trúarbragða eða þjóðernis og jafnframt gegn ákvæðum 28. gr. laganna, eða þá að heilsu almennings sé alvarleg og veruleg hættu búin, til að tímabundin stöðvun á móttöku myndmiðlunarefnis frá öðrum EES-ríkjum komi til greina.

Í samræmi við framangreint leggur ráðuneytið til eftirfarandi breytingar á 5. gr. frumvarpsins:

a-liður 1. mgr. orðast svo: fjölmiðlaþjónustan brýtur augljóslega, verulega og alvarlega **gegn ákvæðum 28. gr. eða** banni um að kynda undir hatri á grundvelli kynþáttar, kynferðis, trúarbragða eða þjóðernis **eða stefnir heilsu almennings í alvarlega og verulega hættu.**

3.

13. gr. frumvarpsins – breyting á 27. gr. laga um fjölmiðla bann við hatursáróðri og hvatningu til refsiverðrar háttsemi

Allsherjar- og menntamálanefnd óskaði eftir skýringum á þeim orðum sem lagt er til að bætist við verndarandlag 27. gr. laga um fjölmiðla.

Í 27. gr. fml. er lagt bann við hatursáróðri og hvatningu til refsiverðrar háttsemi. Greinin hljóðar svo í gildandi lögum:

27. gr. Bann við hatursáróðri og hvatningu til refsiverðrar háttsemi.

Fjölmiðlum er óheimilt að hvetja til refsiverðrar háttsemi. Einnig er þeim óheimilt að kynda með

markvissum hætti undir hatri á grundvelli kynþáttar, kynferðis, kynhneigðar, trúarskoðana, þjóðernis eða menningarlegrar, efnahagslegrar, félagslegrar eða annarrar stöðu í samfélaginu.

Báðir málsliðir ákvæðisins kallast á við refsíákvæði í almennum hegningarlögum, nr. 19/1940, sbr. 1. mgr. 121. gr., sem leggur refsingu við því að hvetja menn opinberlega til refsiverðra verka, og 233. gr. a, sem leggur refsingu við hatursorðræðu. Ákvæði hegningarlaganna lúta þó að þeim sem tjáir sig á meðan 27. gr. fml. lýtur að fjölmiðlum.

Í fyrirbyggjandi frumvarpi eru lagðar til þær breytingar að ákvæði 27. gr. fml. verði skipt í tvo stafliði til að auðvelda lestur og skilning á því. Jafnframt er lagt til að í b-lið verði bætt við orðunum: „aldur“, „kynvitund“, „erfðafræðileg sérkenni“, „fötlun“, „kyntjáning“ og „stjórn mála- og lífsskoðanir“. Þá er í frumvarpinu lagt til að orðin „með markvissum hætti“ verði felld úr ákvæðinu en orðunum var bætt inn í 27. gr. með lögum nr. 54/2013, sem breyttu lögum um fjölmiðla nr. 38/2011.

Ákvæði 27. gr. laga um fjölmiðla sækir fyrirmynd sína í 6. gr. hljóð- og myndmiðlunartilskipunarinnar, auk þess sem það á sér samsvörun í tilmælum ráðherranefndar Evrópuráðsins nr. R (97) 20 um bann við hatursáróðri í fjölmiðlum.

Til að skýra þá viðbót við 27. gr. sem varðar „erfðafræðileg sérkenni“, „stjórn mála- og lífsskoðanir“ og „aldur“ vísast til 1. mgr. 6. gr. hljóð- og myndmiðlunartilskipunarinnar. Í ákvæðinu, sem fylgir hér á eftir, er vísað til 21. gr. sáttmála Evrópusambandsins um grundvallarréttindi, sem á ensku kallast „The Charter of Fundamental Rights of the European Union“ („sáttmálinn“ eða „the Charter“).

1. mgr. 6. gr. hljóð- og myndmiðlunartilskipunarinnar frá 2018:

1. Með fyrirvara um þá skyldu aðildarríkjanna að virða og standa vörð um mannlega reisn skulu aðildarríkin sjá til þess með viðeigandi hætti að hljóð- og myndmiðlunarþjónusta, sem fjölmiðlaveitur innan lögsögu þeirra bjóða, innihaldi ekki:

a) hvatningu til ofbeldis eða haturs gegn hópi eða einstaklingi úr hópi á grundvelli einhverra þeirra ástæðna sem um getur í **21. gr. sáttmálans um grundvallarréttindi**,

b) opinbera hvatningu til hryðjuverka, eins og fram kemur í 5. gr. tilskipunar (ESB) 2017/541.

[Leturbreytingar eru ráðuneytisins].

Ef 21. gr. sáttmálans um grundvallarréttindi er skoðuð sést að orðin „erfðaeinkenni“, „stjórn málaaskoðanir eða aðrar skoðanir“ og „aldur“ koma þar fyrir í 1. mgr.

21. gr. sáttmála Evrópusambandsins um grundvallarréttindi

Bann við mismunun

1. Hvers kyns mismunun er bönnuð, s.s. á grundvelli kynferðis, kynþáttar, litarháttar, þjóðernis eða félagslegs uppruna, **erfðaeinkenna**, tungu, trúarbragða eða sannfæringar, **stjórn málaaskoðana eða annarra skoðana**, þess að tilheyra þjóðernisminnihluta, eigna, uppruna, fötlunar, aldurs eða kynhneigðar. *(Leturbreyting er ráðuneytisins).*

2. Hvers konar mismunun á grundvelli ríkisfangs er bönnuð á gildissviði sáttmálanna nema annað leiði af sértækum ákvæðum þeirra.

Af framangreindu leiðir að „erfðaeinkenni“, „stjórn málaaskoðanir eða aðrar skoðanir“ og „aldur“ eru hluti af því verndarandlagi sem vísað er til í 6. gr. tilskipunar 2018/1808/ESB. Skýrir það tilvísun til „erfðafræðilegra einkenna“ og „stjórn málaaskoðana eða annarra lífsskoðana“ í 13. gr. frumvarpsins.

Aðrar viðbætur við 27. gr., sbr. 13. gr. frumvarpsins, eiga samsvörun í lögum nr. 86/2018 um jafna meðferð einstaklinga á vinnumarkaði, óháð kynþætti, þjóðernisuppruna, trú, lífsskoðun, fötlun, skertri starfsgetu, aldri, kynhneigð, kynvitund, kyneinkennum eða kyntjáningu.

Sambærilegar breytingar, og nú eru lagðar til með breytingu á 27. gr. fml., hafa verið gerðar á 233. gr. a almennra hegningarlaga, sem fjallar um ólögsmæta tjáningu í garð þeirra hópa sem þar eru taldir upp. Árið 2022 var orðunum „þjóðernisuppruna eða þjóðlegs uppruna“, „fötlunar“ og „kyneinkenna“ bætt við upptalninguna í 233. gr. a. með lögum nr. 29/2022 um breytingu á almennum hegningarlögum. Áður, eða árið 2014, hafði orðinu „kynvitund“ verið bætt við upptalninguna í 233. gr. a. með lögum nr. 13/2014 um breytingu á almennum hegningarlögum.

Tillaga um að fella orðalagið „með markvissum hætti“ úr 27. gr.

Á fundi allsherjar- og menntamálanefndar var fjallað um þá breytingu í frumvarpinu sem felur í sér tillögu um að orðin „með markvissum hætti“ verði felld úr 27. gr. fml. en orðunum var bætt inn í ákvæðið með lögum nr. 54/2013, um breytingu á lögum um fjölmiðla. Fram kemur í skýringum við ákvæðið í greinargerð með frumvarpinu að breytingin, sem lögð er til, sé til samræmis við ákvæði tilskipunarinnar sem geri ekki ráð fyrir að ákvæðið eigi einungis við um ásetningsbrot af hálfu fjölmiðilsins.

Þá kom fram á fundinum að framangreint orðalag hafi í framkvæmd skapað þröskuld sem leitt hafi til þess að mikið þurfi til að koma svo beiting 27. gr. fml. yrdi talin koma til greina. Hafi ákvæðið í núverandi mynd verið túlkað svo að það taki eingöngu til kerfisbundins hatursáróður af hálfu fjölmiðils, sem nái tilteknu alvarleikastigi og miðlað sé ítrekað og af ásetningu. Þá þurfi háttsemin að hafa staðið yfir samfelld um lengri eða skemmri tíma. Ákvæði 27. gr. hefur aldrei verið beitt frá því lög um fjölmiðla tóku gildi árið 2011.

Í skýringum í greinargerð við frumvarpið kemur fram að brottfall orðanna „með markvissum hætti“ leiði þó ekki til þess að fjölmiðill eða fjölmiðlaveita geti þurft að sæta ábyrgð vegna einstakra ummæla sem falla t.d. í viðtölum, enda verði eftir sem áður unnt á grundvelli almennra hegningarlaga að stefna þeim sem hafa uppi hatursfull ummæli. Ábyrgð fjölmiðilsins/fjölmiðlaveitunnar virkist t.d. ef fjölmiðillinn í endurteknum tilvikum geri engar ráðstafanir til að koma í veg fyrir að viðmælendur eða dagskrárgerðarfólk viðhafi hatursfull ummæli eða áróður.

Rétt er að geta þess að *Evrópunefnd gegn kynþáttafordómum og umburðarleysi (European Commission against Racism and Intolerance, ECRI)*, hefur ítrekað gert athugasemdir við orðalagið „með markvissum hætti“ í 27. gr. fml. í skýrslum sínum, nú síðast í úttektarskýrslu sinni sem birt var í júní 2023.

Moreover, Article 27 of the Media Act prohibits hate speech and incitement to criminal activity. Despite this legal framework, as mentioned in ECRI's previous report (§ 31), the penalties under Article 27 of the Media Act are imposed only for serious and repeated violations, thus seriously undermining any proper accountability processes for hate speech in the media. This concern was also raised by United Nations Committee on the Elimination of Racial Discrimination (CERD). According to the information provided by the authorities, there is a pending bill that foresees the reduction of the threshold for the application of Article 27. ECRI strongly encourages the authorities to do their utmost to make Article 27 of the Media Act an effective legal tool to prevent and combat hate speech in the media without any further delay.

(Úr úttektarskýrslu ECRI frá júní 2023. ECRI er sjálfstæður eftirlitsaðili á vegum Evrópuráðsins á sviði mannréttinda).

Tilgangurinn með framangreindum breytingum á 27. gr. er að veita almenningi aukna vernd gegn hatursorðræðu, hvatningu til hryðjuverka og annarri refsiverðri háttsemi í fjölmiðlum og á mynddeiliveitum en rannsóknir hafa sýnt að hópar sem eru útsettir fyrir hatursfullu tali á netinu kunni að halda sig að nokkru leyti til hlés í þjóðfélagsumræðunni. Frumvarpið er í samræmi við Heimsmarkmið Sameinuðu þjóðanna 16.1 og 16.10 sem og tilmæli Evrópuráðsins um aðgerðir gegn hatursorðræðu (Recommendation CM/Rec(2022)16 of the Council of Europe's Committee of Ministers on combating hate speech).

4.

14. gr. frumvarpsins – breyting á 28. gr. laga um fjölmiðla, persónuvernd barna

Með 14. gr. frumvarpsins er lagt til að þremur nýjum málsgreinum verði bætt við ákvæði 28. gr. laganna, þar af tveimur sem varða persónuvernd barna:

Persónuupplýsingar barna, sem safnað er eða verða til við vinnslu fjölmiðlaveitna skv. 1.–3. mgr., er óheimilt að vinna í viðskiptalegum tilgangi, svo sem í tengslum við beina markaðssetningu, gerð og notkun persónusniðs og einstaklingsmiðaðar auglýsingar.

Um brot gegn 6. mgr. fer samkvæmt lögum um persónuvernd og vinnslu persónuupplýsinga.

Á fundi allsherjar- og menntamálanefndar var óskað eftir upplýsingum um uppruna framangreindra málsgreina og hvort þær samræmist persónuverndargerð Evrópusambandsins.

Framangreindar málsgreinar eiga sér samsvörun í persónuverndarreglugerð Evrópusambandsins 2016/679 og lögum um persónuvernd og vinnslu persónuupplýsinga, nr. 90/2018. Þar er lagt til grundvallar að börn séu sérstaklega viðkvæmur hópur og þarfnist því sérstakrar verndar er varðar vinnslu persónuupplýsinga þeirra. Í aðfaraorðum persónuverndarreglugerðar ESB er áréttað að óheimilt sé að búa til persónu- eða notendasnið um börn. Þrátt fyrir það er ekki kveðið sérstaklega á um það í viðkomandi ákvæði persónuverndarreglugerðarinnar.

Í hljóð- og myndmiðlunartilskipun ESB er hins vegar í 2. mgr. 6. gr. a mælt fyrir um sérreglu á þessu sviði, sem kveður á um að óheimilt sé að vinna persónuupplýsingar barna, sem safnað er eða til verða hjá fjölmiðlaveitum, í viðskiptalegum tilgangi, t.d. í tengslum við beina markaðssetningu, gerð persónusniðs og einstaklingsmiðaðar auglýsingar. Ákvæðið hljóðar svo:

Óheimilt er að vinna persónuupplýsingar um einstaklinga undir lögaldri, sem safnað er eða sem verða til á annan hátt hjá fjölmiðlaveitum í samræmi við 1. mgr., í viðskiptalegum tilgangi, líkt og við beina markaðssetningu, gerð persónusniðs og atferlismiðaðar auglýsingar.

Skv. 1. gr. samnings Sameinuðu þjóðanna um réttindi barnsins sem leiddur var í lög hér á landi með lögum nr. 19/2013 er barn hver einstaklingur undir 18 ára aldri.

Til að benda á dæmi um beitingu framangreindra ákvæða má nefna að ef í myndefni eftir pöntun (VOD) væri möguleiki á svokölluðum barnaaðgangi væri fjölmiðlaveitunni óheimilt að stinga upp á eða raða tilteknu myndefni með hliðsjón af fyrra áhorfi barnsins. Í því fælist að búið hefði verið til persónusnið um barnið sem óheimilt er samkvæmt ákvæðinu.

Persónuvernd veitti frumvarpinu umsögn við fyrri meðferð þess hjá allsherjar- og menntamálanefnd árið 2021 en ráðuneytið hafði hálfu ári áður óskað ráðgjafar Persónuverndar um útfærslu á tilteknum ákvæðum sem ekki var brugðist við fyrr en eftir að frumvarpið var lagt fram á þingi. Í skýringum í greinargerð með frumvarpinu kemur fram að athugasemdir stofnunarinnar hafi verið teknar til greina og breytingar gerðar á frumvarpinu með hliðsjón af þeim athugasemdum.

Viðtakandi	Allsherjar- og menntamálanefnd	Dagsetning	25. janúar 2024
Sendandi	Menningar- og viðskiptaráðuneytið	Málsnúmer	MVF23100123

Samantekt umsagna og athugasemda við frumvarp til laga um breytingu á lögum um fjölmiðla, nr. 38/2011 (innleiðing EES-gerðar), 32. mál.

1.

Vísað er til erindis allsherjar- og menntamálanefndar dags. 19. janúar sl. þar sem óskað er eftir minnisblaði frá menningar- og viðskiptaráðuneyti, vegna þeirra umsagna sem borist hafa um 32. mál – fjölmiðlar (EES reglur, hljóð- og myndmiðlun o.fl.).

Menningar- og viðskiptaráðherra mælti fyrir frumvarpinu 4. desember sl. og gekk málið til allsherjar- og menntamálanefndar sama dag. Umsagnarbeiðnir voru sendar 5. desember sl. með fresti til 19. desember sl. Alls bárust sex umsagnir um málið innan frestsins, frá Félagi heyrnarlausra, Fjölmiðlanefnd, Sýn hf., Umboðsmanni barna, Viðskiptaráði Íslands og ÖBÍ réttindasamtökum.

Frumvarpið felur í sér innleiðingu í landsrétt á tilskipun Evrópuþingsins og ráðsins (ESB) 2018/1808 frá 14. nóvember 2018, sem breytti tilskipun 2010/13/EB um samræmingu tiltekinna ákvæða í lögum og stjórnsýslufyrirmælum í aðildarríkjunum um hljóð- og myndmiðlunarþjónustu (tilskipun um hljóð- og myndmiðlunarþjónustu).

Tilskipunin var tekin upp í EES-samninginn 9. desember 2022. Frumvarp til innleiðingar á tilskipuninni var lagt fram á 151. og 153. löggjafarþingi og var því lagt fram í þriðja sinn í desember sl., efnislega óbreytt en uppfært með tilliti til umsagna sem bárust allsherjar- og menntamálanefnd á 153. löggjafarþingi. Frumvarpið mælir ekki fyrir um aðrar breytingar en sem leiða má af tilskipun 2018/1808/ESB.

2.

Verður nú nánar vikið að þeim atriðum frumvarpsins sem umsagnaraðilar gerðu athugasemdir við.

10. gr. frumvarpsins– breyting á 10. gr. laga um fjölmiðla um starfssvið fjölmiðlanefndar.

Í 3. mgr. c-liðar 10. gr. frumvarpsins er lagt til að við 10. gr. laga um fjölmiðla, sem fjallar um starfssvið fjölmiðlanefndar, bætist ný málsgrein um skyldu fjölmiðlanefndar til að veita á vef sínum einfaldar og greinargóðar upplýsingar um þær kröfur sem gerðar eru til fjölmiðla um aðgengi sjón- og heyrnarskertra og farveg fyrir notendur til að koma kvörtunum á framfæri til nefndarinnar.

Öryrðjabandalag Íslands, ÖBÍ, fagnar ákvæðinu.

Fjölmiðlanefnd telur formsins vegna að betur geti farið á því þessari málsgrein verði komið fyrir sem viðbót við 21. gr. laga um fjölmiðla sem ber yfirskriftina *Upplýsingagjöf á heimasíðu fjölmiðlanefndar*. Jafnframt er lagt til að yfirskrift þess ákvæðis verði *Upplýsingagjöf á vef fjölmiðlanefndar*, þar sem orðið heimasíða

vísi til upphafssíðu vefs og ekki sé nægt rými fyrir allar þær upplýsingar sem talðar eru upp í 23. gr. á upphafssíðu vefs nefndarinnar.

Ráðuneytið gerir ekki athugasemdir við hvort viðbótin verði hluti af 10. gr. eða 21. gr. fjölmiðlalaga, og telur hvort tveggja jafngóðan kost, breytingin væri formlegs eðlis. Þá tekur ráðuneytið undir að réttara væri að yfirskrift 21. gr. fjölmiðlalaga vísaði til „vefs“ fjölmiðlanefndar í stað „heimasíðu“.

12. gr. frumvarpsins – breyting á h-lið 1. mgr. 23. gr. laga um fjölmiðla, um skýrslugjöf fjölmiðlaveitna.

Í 12. gr. frumvarpsins er lögð til breyting á h-lið 1. mgr. 23. gr. laganna þannig að í skýrslugjöf fjölmiðlaveitu til fjölmiðlanefndar verði, auk aðgerða til að auka aðgengi sjón- og heyrnarskertra, skylt að kveða á um áætlanir í þá veru.

Öryrðjabandalag Íslands, ÖBÍ telur sjálfsagt aðhald fólgið í því að fjölmiðlaveitur sendi fjölmiðlanefnd árlega skýrslu með upplýsingum um hvernig þær framfylgi lögnum með áætlunum og aðgerðum. Hins vegar skorti viðurlög við ákvæðinu, sé þessum skyldum ekki sinnt.

Félag heyrnarlausra gerir sambærilegar athugasemdir og fagnar því að löggjafinn herði á kröfum til fjölmiðlaveitna með þeim orðalagsbreytingum sem lagðar eru til. Hins vegar telur félagið orðalag í greinargerð draga úr fyrirmælum ákvæðisins. Annars vegar orðalag þar sem segir að nýmæli sé að „hvetja fjölmiðlaveitu til að búa til áætlanir og grípa til aðgerða á grundvelli þeirra til að bæta aðgengi sjón- og heyrnarskertra að myndefni sínu. Hins vegar orðalagið „leitast stöðugt við“, sem hafi þá merkingu að „reyna“ og dragi því einnig úr fyrirmælum ákvæðisins.

Ráðuneytið bendir á að ekki er unnt að breyta greinargerð á þessu stigi málsins en vísar jafnframt til umfjöllunar í greinargerð um 15. gr. frumvarpsins. Í greinargerð er orðalagið „eins og kostur er leitast við að“ notað til að lýsa gildandi rétti og að því búnu er fjallað um þá breytingu sem frumvarpið felur í sér til að lýsa þeim stigsmun sem þar er lagður til, sbr.: „Gildandi ákvæði breytist á þann veg að í stað þess að fjölmiðlaveitur sem miðla myndefni skuli „eins og kostur er leitast við að“ gera þjónustu sína aðgengilega sjón- og heyrnarskertum þá skuli þær „stöðugt og stigvaxandi“ gera þjónustu sína aðgengilega sjón- og heyrnarskertum.

13. gr. frumvarpsins – breyting á 27. gr. laga um fjölmiðla, um bann við hatursáróðri og hvatningu til refsiverðrar háttsemi.

Fjölmiðlanefnd telur þær breytingar sem lagðar eru til á 27. gr. til þess fallnar að auka vernd almennings gegn hatursorðræðu og sporna gegn hvatningu til hryðjuverka og annarrar refsiverðrar háttsemi.

15. gr. frumvarpsins – breyting á 30. gr. laga um fjölmiðla, um aðgengi sjón- og heyrnarskertra að myndmiðlunarefni.

Samkvæmt breytingu sem lögð er til í 15. gr. eiga fjölmiðlaveitur að gera þjónustu sína stöðugt og stigvaxandi aðgengilega sjón- og heyrnarskertum, auk þeirra sem búa við þroskaröskun. Þannig komi orðin „stöðugt og stigvaxandi“ í stað orðanna „eins og kostur er leitast við að“ í 30. gr. laganna.

Öryrðjabandalag Íslands, ÖBÍ, fagnar breytingunni og telur jákvætt að loks liggi fyrir í frumvarpi ákvæði sem leggi þá skyldu á fjölmiðla að gera allt myndefni aðgengilegt fótluðu fólki. Samkvæmt gildandi lögum sé ríkari krafa gerð um textun á erlendu efni en innlendu, með vísan til 29. og 30. gr. laga um fjölmiðla. Hafi þetta valdið því að erlent efni sé jafnan textað en innlent efni mun sjaldnar, og nær eingöngu í útsendingum RÚV.

Félag heyrnarlausra lýsir yfir efasemdum um að gengið sé nógu langt í þessum efnum og lýsir áhyggjum af því að orðalag í skýringum við 30. gr. í greinargerð með frumvarpinu, um að ákvæðið feli ekki í sér ótvíræða

skyldu heldur tilmæli til fjölmiðlaveitna, veiti fjölmiðlaveitum enn of ríkt svigrúm. Sú afstaða félagsins fái stöð í þeirri staðreynd að það varði ekki viðurlögum að senda út dagskrárefni án þess að gera ráðstafanir til að gera það aðgengilegt fyrir heyrnarskerta, s.s. með textun.

Ráðuneytið bendir á að um er að ræða innleiðingu á 1. mgr. 7. gr. tilskipunar 2018/1808/ESB sem hljóðar svo á ensku:

Member States shall ensure, without undue delay, that services provided by media service providers under their jurisdiction are made continuously and progressively more accessible to persons with disabilities through proportionate measures.

Þýðingarmiðstöð utanríkisráðuneytisins, sem þýðir EES-gerðir með eins nákvæmu orðalagi og unnt er, þýddi ofangreinda málsgrein með eftirfarandi hætti:

Aðildarrikin skulu sjá til þess, án ótilhýðilegrar tæfar, að þjónusta, sem fjölmiðlaveitur innan lögsögu þeirra veita, sé með stöðugum og með stigvaxandi hætti gerð betur aðgengileg fótluðu fólki með hæfilegum ráðstöfunum.

Að mati ráðuneytisins er orðalag 15. gr. frumvarpsins í samræmi við orðalag 1. mgr. 7. gr. tilskipunarinnar, sbr. fyrrgreinda þýðingu þýðingarmiðstöðvar utanríkisráðuneytisins. Varðandi afstöðu ráðuneytisins til athugasemdar um skort á viðurlögum við ákvæðið vísast til umfjöllunar um 26. gr. frumvarpsins hér fyrir neðan.

16. gr. frumvarpsins – breyting á 31. gr. laga um fjölmiðla, um skyldur vegna almannaeilla.

Félag heyrnarlausra fagnar þeirri viðbót við 31. gr. fjölmiðlalaga sem mælt er fyrir um í 16. gr. frumvarpsins, sem er mikil réttarbót að mati félagsins.

20. gr. frumvarpsins – breyting á 36. gr. b. laga um fjölmiðla, um bann við hatursáróðri og hvatningu til refsiverðrar háttsemi á mynddeiliveitum.

Fjölmiðlanefnd telur ákvæðið til þess fallið að auka vernd almennings gegn hatursorðræðu og sporna gegn hvatningu til hryðjuverka og annarrar refsiverðrar háttsemi.

26. gr. frumvarpsins – breyting á 54. gr. laga um fjölmiðla, um stjórnvaldssektir.

Félag heyrnarlausra telur nauðsynlegt að brot á 30. gr. laga um fjölmiðla nr. 38/2011 varði viðurlögum og að nýjum staflíð verði þannig bætt við 1. mgr. 54. gr. fjölmiðlalaga nr. 38/2011 er hljóði svo: „30. gr. um aðgengi sjón- og heyrnarskertra að myndmiðlunarefni.“

ÖBÍ telur að brot gegn h-lið 1. mgr. 23. gr. laga um fjölmiðla, um upplýsingagjöf til fjölmiðlanefndar, ætti að varða viðurlögum, sbr. umfjöllun um 12. gr. frumvarpsins.

Ráðuneytið bendir á að ákvæðið er matskennt í eðli sínu og þar með vandkvæðum bundið að mæla fyrir um viðurlög, eða framfylgja viðurlögum, vegna brota gegn ákvæðinu. Að auki er orðalag ákvæðisins í samræmi við ákvæði tilskipunar (ESB)2018/1808 og væri með viðurlagaákvæði gengið lengra en nauðsynlegt er samkvæmt tilskipuninni.

Aðrar athugasemdir við frumvarpið:

ÖBÍ kallar eftir stuðningi stjórnvalda við stafrænar lausnir sem nýtist við textun á myndefni fjölmiðla.

Umboðsmaður barna styður við þær tillögur frumvarpsins sem varða börn sérstaklega og telur þær vera til þess fallnar að efla vernd barna gegn óæskilegu efni og markaðssetningu sem beint er að þeim. Þá telur

umboðsmaður barna einnig brýnt að eitt af markmiðum frumvarpsins nái fram að ganga, þ.e. að efla og þroska fjölmiðlalæsi almennings, en það eigi ekki síst við um börn og unglinga.

Félag heyrnarlausra bendir á að textun á innlendu sjónvarpsefni nýtist ekki eingöngu heyrnarlausum eða þeim sem eru heyrnarskertir að því marki að þeim gagnist ekki talmál í sjónvarpi. Textunin gagnist mun stærri hóp, hún styðji við læsi barna, gagnist eldra fólki og fólki með annað móðurmál sem er að læra íslensku. Þá auðveldi hún fólki með þroskahömlun að njóta áhorfs. Við blasi að það hafi áhrif á samfélagsþátttöku fólks að geta ekki fylgst með stjórn mála umræðu og viðburðum í þjóðfélaginu hverju sinni. Þá sé sjónvarpsáhorf ekki síður félagsleg athöfn.

Fjölmiðlanefnd bendir á að í inngangi greinargerðar með því frumvarpi sem hér um ræðir segir að vísan til mynddeiliveitna sé „bætt við 1. mgr. 1. mgr. 54. gr. laganna“ en þar ætti að standa „bætt við 1. málsl. 1. mgr. 54. gr. laganna“, sbr. fyrrgreindan a-lið 1. mgr. 26. gr. frumvarpsins.

Sýn hf. segir í umsögn sinni að í frumvarpinu sé hvergi að finna að tekið sé nokkurt tillit til fyrri umsagna Sýnar hf. þar sem ítrekað hafi verið óskað eftir jafnari samkeppnisstöðu einkarekinna fjölmiðla, annars vegar gagnvart Ríkisútvarpinu og hins vegar gagnvart erlendum samfélagsmiðlum og streymisveitum. Þyki Sýn í því sambandi rétt að benda á að skýrsla nefndar um auglýsingastarfsemi RÚV hafi ekki verið gerð opinber en ætla megi að efni hennar sé gagnlegt innlegg vegna vinnu við framangreint lagafrumvarp. Þá hafi starfshópur um gjaldtöku á erlendar streymisveitur ekki skilað niðurstöðum. Í umsögn sinni ítrekaði Sýn hf. fyrri umsagnir um frumvarp til innleiðingar tilskipun 2018/1808/ESB.

Viðskiptaráð hvetur löggjafann til að gæta meðalhófs og tryggja að þær skyldur sem fyrirtækjum ber að uppfylla samkvæmt frumvarpinu séu skýrar og afdráttarlausar. Þrátt fyrir ítrekaðar ábendingar um erfiða stöðu á fjölmiðlamarkaði sé ekki að sjá að frumvarpið feli í sér nokkra viðleitni til að jafna stöðu einkarekinna fjölmiðla gagnvart RÚV annars vegar og erlendum samfélagsmiðlum og streymisveitum hins vegar. Með frumvarpinu standi til að leggja auknar skyldur á íslenska fjölmiðla, einkum mynddeiliveitur.

Ráðuneytið bendir á að það frumvarp sem hér er til umfjöllunar mælir ekki fyrir um aðrar breytingar en sem leiða má af tilskipun 2018/1808/ESB. Af því leiðir að ekki er fjallað um Ríkisútvarpið í frumvarpinu. Ráðuneytið bendir jafnframt á að umrætt frumvarp felur í sér innleiðingu á tilskipun sem tekin hefur verið upp í EES-samninginn og er því skylt að innleiða öll þau ákvæði sem upp eru talin, þ.e. innleiðing þeirra er ekki valkvæð líkt og á við um ákvæði 2. mgr. 13. gr. hljóð- og myndmiðlunartilskipunarinnar um menningarframlag fjölmiðlaveitna. Um þetta atriði vísast einnig til umræðu í 5. kafla greinargerðar frumvarpsins. Ákvæðin sem um ræðir eru því ekki séríslensk heldur hluti af tilskipuninni en er beint að fjölmiðlaveitum sem staðsettar eru innan lögsögu Íslands.

Ekki er gert ráð fyrir innleiðingu á valkvæðu ákvæði 2. mgr. 13. gr. tilskipunarinnar, um menningarframlag fjölmiðlaveitna, í því frumvarpi sem hér er til umfjöllunar, m.a. þar sem starfshópur menningar- og viðskiptaráðherra um gjaldtöku á erlendar streymisveitur og tæknirisa er enn að störfum. Á það skal bent að frumvarp til laga um breytingu á lögum um fjölmiðla, nr. 38/2011 (menningarframlag fjölmiðlaveitna) er á þingmálaskrá ríkisstjórnarinnar. Ef litið er til hinna Norðurlandanna hafa lög um menningarframlag fjölmiðlaveitna einungis tekið gildi í Danmörku, nánar tiltekið 15. janúar á þessu ári. Hugsanleg lagasetning um menningarframlag fjölmiðlaveitna er enn til skoðunar í Noregi og Finnlandi en sænsk stjórnvöld hyggjast ekki innleiða slíkt ákvæði í landsrétt.

Þá bendir ráðuneytið á að með hugtökunum „mynddeiliveitur“ og „mynddeilipjónustur“ er ekki átt við hefðbundna fjölmiðla, heldur netþjónustur sem á ensku kallast „video sharing platforms“. Á mynddeiliveitum býðst notendum að hlaða upp myndefni sem aðrir notendur geta nálgast að vild. Algengast er að myndefnið sé framleitt af notandanum sjálfum en það getur líka komið frá fjölmiðlum eða öðrum fyrirtækjum. Mynddeilipjónustan sjálf ber ekki ritstjórnarlega ábyrgð á efni og er því ekki fjölmiðill í

skilningi laga um fjölmiðla. YouTube er þekktasta og útbreiddasta mynddeiliþjónusta heims en þjónustan er í írskri lögsögu. Með þeim breytingum sem lagðar eru til í tilskipun 2018/1808 gilda samræmdar reglur á öllu EES-svæðinu um mynddeiliþjónustur. Þeim verður því skylt að auka vernd notenda sinna með því t.d. að bjóða upp á tæknileg úrræði eins og aldursstaðfestingarkerfi til að tryggja vernd barna. Ekki er lagt til að starfsemi mynddeiliveitna falli undir almennt gildissvið laga um fjölmiðla, einungis *V. kafli A, Réttindi og skyldur mynddeiliveitna*, sem bætt verði við lög um fjölmiðla. Engar innlendar eða alþjóðlegar mynddeiliveitur eru í íslenskri lögsögu um þessar mundir, svo vitað sé, þegar þetta er ritað.

3.

Loks bendir ráðuneytið á villu í frumvarpstextanum sem kom í ljós eftir framlagningu. Lagt er til að allsherjar- og menntamálanefnd geri viðeigandi úrbætur á eftirfarandi ákvæði frumvarpsins með breytingatillögu.

3. gr. frumvarpsins – breyting á 3. gr. laga um fjölmiðla

1. málsl. 3. gr. orðist svo:

Lög þessi gilda um alla fjölmiðla og fjölmiðlaveitur sem hafa staðfestu hér á landi eða miðla efni sem ætlað er almenningi hér á landi, að teknu tilliti til ákvæðis 4. gr.

Leiðrétting felur í sér að samtengingin „og“ komi í stað kommu á milli orðanna „fjölmiðla“ og „fjölmiðlaveitur“ í 1. málsl.

Alþingi
Allsherjar- og menntamálanefnd
B.t. nefndarsviðs

Reykjavík 19. desember 2023

Nafn umsagnaraðila: Sýn hf.
Tímafrestur: 19. desember 2023
Efni: Þingskjal 32 – 32. mál. Stjórnarfrumvarp

Vísað er til umsagnarbeiðni allsherjar- og menntamálanefndar um framangreint frumvarp.

Í því stjórnarfrumvarpi sem fyrir liggur, um breytingar á lögum um fjölmiðla, nr. 38/2011, er hvergi að finna að tekið sé nokkurt tillit til fyrri umsagna Sýnar hf. þar sem ítrekað er óskað eftir jafnari samkeppnisstöðu einkarekinna fjölmiðla, annars vegar gagnvart Ríkisútvarpinu og hins vegar gagnvart erlendum samfélagsmiðlum og streymisveitum.

Frumvarpsdrögin þykja því skjóta skökku við enda hefur verið til skoðunar um árábil að jafna samkeppnisstöðu einkarekinna fjölmiðla innan Menningar- og viðskiptaráðuneytisins. Þykir í því sambandi rétt að benda á að ekki hefur skýrsla nefndar um auglýsingastarfsemi RÚV verið gerð opinber en ætla má að efni hennar sé gagnlegt innlegg vegna vinnu við framangreint lagafrumvarp. Þá hefur starfshópur um gjaldtöku á erlendar streymisveitur ekki skilað niðurstöðum. Með bréfi þessu ítrekar Sýn hf. fyrri umsagnir um framagreint frumvarp sem jafnframt eru hér meðfylgjandi.

Virðingarfyllst,
F.h. Sýnar hf.

Ragna Björk Ragnarsdóttir, lögmaður

Fylgiskjöl:

1. Umsögn Sýnar hf. um þingskjal 1527-797. mál., dags. 17. maí 2023
2. Umsögn Sýnar hf. um þingskjal 685-543. mál., dags. 10. janúar 2023
3. Umsögn Sýnar hf. um þingskjal 367. mál., dags. 2. febrúar 2021
4. Umsögn Sýnar hf. um þingskjal 645-458. mál., dags. 10. janúar 2020

Alþingi

Allsherjar- og menntamálanefnd

b.t. nefndasviðs

Reykjavík, 17. maí 2023

Efni: Þingskjal 1527-979. mál

Vísað er til umsagnarbeiðni allsherjar- og menntamálanefndar um framangreint frumvarp.

Tilfni lagasetningarinnar er sagt vera innleiðing á tilskipun Evrópuþingsins og ráðsins (ESB) 2018/1808 frá 14. nóvember 2018 um breytingu á tilskipun 2010/13/ESB um hljóð- og myndmiðlunarþjónustu.

Sýn hf. hefur á undanförnum árum sent bæði ráðuneyti og Alþingi umsagnir um frumvörp eða áform um lagasetningu. Í öllum þeim umsögnum hefur verið óskað eftir jafnari samkeppnisstöðu einkarekinna miðla, annars vegar gagnvart Ríkisútvarpinu og hins vegar gagnvart erlendum samfélagsmiðlum og streymisveitum.

Hefur ráðherra málaflöksins ítrekað lýst sig sammála markmiðinu um jafnari samkeppnisstöðu, sem og einstakir þingmenn. Þá hefur allsherjar- og menntamálanefnd áréttað mikilvægi þessa í nefndarálitum.

Þrátt fyrir þetta bolar ekkert á viðleitni stjórnvalda eða löggjafans í þá veru að hrinda þeim áformum í framkvæmd, umfram að festa í sessi gamaldags ríkisstyrkjakerfi. Í fyrirbyggjandi frumvarpi er til að mynda þvert á móti að finna ákvæði sem munu íþyngja innlendum fjölmiðlaveitum enn frekar. Í kafla greinargerðarinnar þar sem svokölluðu samráði er lýst, endurspeglast viðhorf frumvarpshöfunda. Ekki er leitað neinna lausna við ábendingum um hvernig jafna megi samkeppnisstöðuna og fyrirbyggjandi tillögur hagsmunaaðila sagðar í andstöðu við EES rétt. Á sama tíma virðist ekki skorta viljann til að íþyngja innlendum veitum, allt með vísan til þess að verið sé að innleiða EES reglur, sbr. upptalning hér að neðan:

1. Enn frekari auglýsingatakmarkanir vegna tóbaksvarna og kostaðs barnaefnis, sbr. 24. gr.
2. Aukin refsíabygð fjölmiðlaveitu, sbr. 12. gr.
3. Enn frekari skyldur varðandi auðkenningu efnis sem talið er skaðlegt börnum og vinnslu persónuupplýsinga barna, sbr. 13. gr.
4. Enn frekari skyldur gagnvart sjón- og heyrnarskertum, sbr. 11., 14. og 15. gr.
5. Enn frekari skyldur um upplýsingagjöf til fjölmiðlanefndar, sbr. 3. gr.
6. Enn frekari skyldur um upplýsingar gagnvart notandum, sbr. 16. gr.
7. Enn frekari takmarkanir varðandi vöruinnsetningar, sbr. 21. gr.

Í kafla 6 í greinargerð með frumvarpinu, mat á áhrifum, segir ranglega að í frumvarpinu felist skylda fjölmiðlaveitna að fjárfesta með beinum hætti í efni á íslensku sem nemur 6% af tekjum þeirra af áskriftargjöldum á Íslandi. Engin slík áform er að finna í einstökum ákvæðum frumvarpsins eða athugasemdum við einstakar greinar þess. Þetta hefði verið skref í áttina að jafnari samkeppnisstöðu og var til skoðunar í viðkomandi fagráðuneyti. Af einhverjum ástæðum var fallið var frá þeim áformum bótt ágreiningslaust sé að fullheimilt hafi verið skv. EES rétti að leggja til gjaldtöku eða fjárfestingakvöð. Á slíkar leiðir hefur Sýn ítrekað bent á í fyrri umsögnum. Er dæmi um allt að 15% fjárfestingakvöð eða skattlagningu í EES ríkjum, en slíkt skref hér á landi myndi vera raunveruleg tilraun til að jafna samkeppnisstöðu. Vísast um þetta til fyrri umsagna.

Í stuttu máli er unnt að jafna samkeppnisstöðu einkarekinna miðla með margvíslegum hætti og skulu helstu leiðir nefndar. Flestar þessar leiðir eru þær sömu og bent var á í tillögum nefndar um bætt rekstrarumhverfi einkarekinna fjölmiðla frá 2018¹:

- Skattur eða fjárfestingakvöð á allar fjölmiðlaveitur sem nemur 15% af áskriftartekjum á Íslandi (Valkvætt. Ef hlutaðeigandi fjölmiðlaveita uppfyllir ekki fjárfestingakvöðina leggst skatturinn á).
- Dregið verði úr fyrirferð RÚV á auglýsingamarkaði
- Efnisveitur með starfsemi innan EES svæðisins beri sömu réttindi og skyldur samkvæmt fjölmiðlalögum, óháð því hvort þær eru undir lögsögu íslenska ríkisins eða annars EES ríkis
- Sömu reglur og gilda um textun og talsetningu fjölmiðlaveitna gildi um textun og talsetningu erlendra streymisveitna
- Sömu auglýsingatakmarkanir og gilda um innlendar fjölmiðlaveitur gildi um auglýsingar erlendra samfélagsmiðla og streymisveitna
- Innleidd verði í íslensk lög tilskipun ESB nr. 2019/790, um höfundarétt á stafrænum innra markaði. Samkvæmt henni verður mynddeliveitum á borð við Google og Facebook gert að afla samþykkis rétthafa fyrir deilingu myndefnis, í þessu tilviki deilingu á fréttum og fréttatengdu efni. Jafnframt að rétthöfum verði heimilt að krefjast sanngjarns endurgjalds fyrir afnot af höfundaréttarvörðu efni sínu
- Tryggingargjald á fjölmiðlaveitur verði lækkað
- Virðisaukaskattur á fjölmiðlaveitur verði lækkaður eða afnuminn

Sýn sér ekki ástæðu til að fjalla frekar um einstök ákvæði fyrirbyggjandi frumvarps. Þess í stað er skorað á Alþingi að bregðast við þeirri alvarlegu stöðu sem uppi er og jafna samkeppnisstöðuna.

Í því sambandi hefur meirihluti allsherjar- og menntamálanefndar fyrir allöngu áréttað mikilvægi þess að vinnu við skattlagningu erlendra samfélags- og streymisveitna verði hraðað sem kostur er enda streymir þó nokkurt hlutfall af auglýsingatekjum úr landi. Er skorað á nefndina að láta verkin tala og fylgja eftir þessum áformum, enda fullreynt að slíkar tillögur komi frá viðkomandi fagráðuneyti. Raunverulegur vilji er allt sem þarf.

¹ Tillögur nefndarinnar voru eftirfarandi: a) Endurgreiðsla á hluta kostnaðar vegna framleiðslu á fréttum og fréttatengdu efni b) Ríkisútvarpið fari af auglýsingamarkaði c) Virðisaukaskattur á sölu og áskriftum á rafrænu formi og af hljóð- og myndefni eftir pöntun verði 11% d) Áfengis og tóbaksauglýsingar verði heimilaðar e) Endurgreiðsla á hluta kostnaðar vegna textunar og talsetningar f) Undanþáguheimildir frá textun og talsetningu g) Gagnsæi í kaupum hins opinbera á auglýsingum

Sýn telur einnig með nokkrum ólíkindum, miðað við þá forsögu sem rakin hefur verið að framan, að frumvarpið, sem sagt er innleiða ákvæði tilskipunar Evrópuþingsins og ráðsins (ESB) nr. 2018/1808, geymi ekki ákvæði um gjaldtöku og/eða fjárfestingakvöð á erlendar streymisveitur. Slík ívilnandi ákvæði fyrir innlendar fjölmiðlaveitur eru fullheimil, sbr. 2. og 3. mgr. 13. gr. tilskipunarinnar. Við svo búið leggst Sýn alfarið gegn öllum breytingum í fyrirliggjandi frumvarpi sem íþyngja enn frekar innlendum fjölmiðlaveitum.

Virðingarfyllst,

f.h. Sýnar hf.

Páll Ásgrímsson,

Framkvæmdastjóri lögfræðisviðs

Alþingi

Allsherjar- og menntamálanefnd

b.t. nefndasviðs

Reykjavík, 10. janúar 2023

Efni: Pingskjal 685- 543.mál – stuðningur við einkarekna fjölmiðla

Vísað er til umsagnarbeiðni allsherjar- og menntamálanefndar um framangreint frumvarp. Áður hafði frumvarpið birt í efnislega sama formi í samráðsgátt stjórnvalda. Umsögn sem fer hér á eftir er að hluta til samhljóða umsögn sem Sýn sendi í samráðsgáttina, dags. 2. nóvember 2022. Jafnframt vísast til umsagnar sem Sýn sendi til allsherjar og menntamálanefndar Alþingis, dags. 2. febrúar 2021.

Með frumvarpinu er lagt til að framlengdur verði gildistími ákvæða um stuðning við einkarekna frétt- og dagskrármiðla vegna kostnaðar sem fellur til við miðlun frétt- og fréttatengds efnis og umfjöllunar um samfélagsleg málefni. Lagt er til að gildistími ákvæðanna verði framlengdur til tveggja ára. Í kafla um mat á áhrifum er gert ráð fyrir að árlegur kostnaður ríkissjóðs frá 1. janúar 2023 verði allt að 400 millj. kr. en fjárhæð miðast við fjárlög.

Í frumvarpinu kemur fram að tilefni stuðnings til einkarekinna fjölmiðla megi rekja til þeirra breytinga sem hafa átt sér stað undanfarin ár í fjölmiðlamálum, einkum vegna tilkomu samfélagsmiðla og hinna svokölluðu tæknirisa. Fjölmiðlar hafi átt undir högg að sækja og auglýsingafé dreifist öðruvísi en áður og rennur í auknum mæli til erlendra aðila. Einkareknir fjölmiðlar hafi fundið fyrir þessum hröðu breytingum og á undanförnum árum hefur rekstrargrundvöllur margra þeirra verið ótryggur og margir fjölmiðlar hætt starfsemi. Einnig segir að í Danmörku, Noregi og Svíþjóð sé unnið að umfangsmiklum breytingum á stuðningi til einkarekinna fjölmiðla. Í framangreindum löndum virðist þróunin vera sú að fjárhæð sem er til úthlutunar er hækkuð. Í ljósi þess að gífurlega miklar breytingar eru í vændum á stuðningskerfum Danmerkur, Noregs og Svíþjóðar og þeirrar miklu reynslu sem framangreind ríki hafa á fjölmiðlastyrkjum verður gildistími frumvarps þessa aðeins tvö ár, með því markmiði að innan þess tíma verði lagt fram frumvarp til fimm ára sem sé í takt við þá þróun sem er að verða á hinum Norðurlöndunum.

1. Skattlagning erlendra efnis og streymisveitna

Sýn hf. telur að til lengri tíma litið sé nauðsynlegt að leggja skatt á erlendar efnis- og streymisveitur og nýta fjármagn sem fæst með þeim hætti til að styðja við einkarekna fjölmiðla, innlenda framleiðslu á gæða sjónvarpsefni og til að mæta kostnaði innlendra fjölmiðlaveitna við textun og talsetningu.

Hvað varðar textun og talsetningu vísast m.a. til greinargerðar fjölmiðlanefndar til ráðherra frá ágúst 2018 en þar gerði nefndin þessa tillögu:

3. Stuðningur við textun og talsetningu sem væri annað hvort í formi endurgreiðslu tiltekins hlutfalls af kostnaði fjölmiðla eða sem styrkir. Einnig er hægt að sameina þessar leiðir eins og gert er t.d. um hljóðritanir þar sem veittir eru styrkir og virðisaukaskattur endurgreiddur upp að tilteknu marki. Ef

miðað er við 25% endurgreiðslu eins og við hljóðritanir þyrfti um 90 milljónir til að standa straum af því. Lögð er til ákveðin forgangsröðun sem tæki fyrst og fremst tillit til barna og ungmenna annars vegar og heimildamynda og fréttatengds efnis hins vegar.

Hvað varðar áform um skattlagningu verður ekki komist hjá að benda á nefndarálit meirihluta allsherjar og menntamálanefndar Alþingis frá 4. maí 2021. Álitið var í tengslum við frumvarp um stuðning við einkarekna fjölmiðla, sem þá lá fyrir þinginu. Þar sagði orðrétt (undirstrikun undirritaðs):

Á fundum nefndarinnar var talsvert fjallað um erlendar efnis- og streymisveitur, sérstaklega hvað varðar stöðu þeirra á auglýsingamarkaði og skattumhverfi þeirra. Meiri hlutinn áréttar nauðsyn þess að bæta þurfi stöðu einkarekinnna fjölmiðla enda gegna þeir mikilvægu hlutverki í lýðræðissamfélagi. Enn fremur telur meiri hlutinn nauðsynlegt að jafna stöðu innlendra og erlendra fjölmiðla. Í þeim efnum tekur meiri hlutinn fram að fjármála- og efnahagsráðuneytið og mennta- og menningarmálaráðuneytið hafa til skoðunar skattlagningu erlendra efnis- og streymisveitna eða ígjöld skattlagningar rafrænna viðskipta við erlendu miðlana. Meiri hlutinn áréttar mikilvægi þess að þeirri vinnu verði hraðað sem kostur er enda streymir þó nokkurt hlutfall af auglýsingatekjum úr landi og ekki eru greiddir sömu skattar og skyldur af þeim tekjum líkt og ef auglýst er innan lands.

Telur Sýn ekki eftir neinu að biða með að ljúka skoðun á skattlagningu erlendra efnis- og streymisveitna og innleiða hana í íslensk lög. Þannig er mjög rík framkvæmd fyrirbyggjandi nú þegar í þessum efnum víða um Evrópu.

Vísast um þetta til meðfylgjandi greiningar frá ráðgjafafyrirtækinu Cullen. Svo sem fram kemur í yfirlitinu heimilar gr. 13. 2 í ESB tilskipun 2010/13/ESB (með síðari breytingum) ríkjum sem gera kröfur til innlendra fjölmiðlaveitna um að verja hlutfalli af dagskrárfé til evrópskra verka að gera sambærilegar kröfur til erlendra efnis- og streymisveitna, að því gefnu að gætt sé að:

- a. meðalhófi og jafnræði,
- b. byggt sé að tekjum í hlutaðeigandi ríki,
- c. samræmi við EES ríkisstyrkjareglur

Á Íslandi er að finna ákvæði í 34. gr. fjölmiðlalaga þess efnis að fjölmiðlaveita sem miðlar myndefni í línulegri dagskrá skuli, eftir því sem unnt er, sjá til þess að minnst 10% af útsendingartíma á ári hverju eða minnst 10% af árlegu dagskrárfé sé varið til evrópskra verka sem framleidd eru af sjálfstæðum framleiðendum.

Víða í Evrópu hefur heimildin í framangreindri tilskipun verið nýtt til að skattleggja erlendar efnis- og streymisveitur. Kvaðir á erlendar efnisveitur hafa nú þegar verið lagðar á í 12 ríkjum ESB. Þá eru slíkar kvaðir áformaðar í fimm ríkjum til viðbótar, þar á meðal í Finnlandi og Noregi.

Í Danmörku, til að mynda, hefur verið lagður á skattur sem nemur 6% af árlegri veltu hlutaðeigandi erlendri veitu þar í landi. Skattféð er síðan nýtt til að fjármagna sjónvarpsframleiðslu fjölmiðlaveitna og kvikmyndasjóð. Um stöðuna í Evrópu vísast að öðru leyti til ítarlegrar skýrslu frá Cullen, sem er meðfylgjandi.

Menntamálaráðherra hefur ítrekað sagt skatt á erlendar efnisveitur forgangsmál, sbr. t.d. hér: <https://www.frettabladid.is/frettir/skattlagning-a-streymisveitur-forgangsmal-vegna-jafnraedis/> og einnig hér: <https://www.visir.is/g/20212075430d>

Undir þetta hefur verið tekið af hálfu fjármálaráðuneytis. Í síðast nefndu fréttinni kemur fram að: „Vilji ráðherranna stendur eindregið til þess að jafna stöðu innlendra fjölmiðla og erlendra, og þau hafa falið sérfræðingum ráðuneytanna að móta tillögur um hvernig megi nýta skattkerfið í þeim tilgangi.“

Meirihluti allsherjar og menntamálanefndar Alþingis er sömu skoðunar, sbr. að framan. Af einhverjum ástæðum virðist þessi vinna sækjast hægt. Á meðan er samkeppnisstaða innlendra miðla afar skökk. Þeir bera einir skyldu til þýðingar og talsetningar. Þá saga hinir erlendu samfélagsmiðlar til sín auglýsingatekjur þrátt fyrir að þurfa ekki að lúta innlendum reglum um bann við áfengis-, tóbaks- og veðmálaauglýsingum. Allt ber þetta að sama brunni. Af einhverjum ástæðum býr innlend atvinnustarfsemi við mun meiri íþyngjandi reglur en sú erlenda og hvorki stjórnvöld né löggjafinn bregðast við, þrátt fyrir að heimildir séu til þess í alþjóðlegum skuldbindingum. Unnt væri að spyrna gegn flæði erlends auglýsingaefnis á samfélagsmiðlum með því að styðja við innlenda framleiðslu, þ.m.t. framleiðslu auglýsinga, og þannig stuðla í leiðinni að verndun íslenskrar tungu.

Menningar og viðskiptaráðuneytið birti frétt á stjrn.is þann 20. október sl. þar sem yfirlit birtist um svokallað menningarframlag streymisveitna í Evrópu, en með menningarframlagi er átt við skattheimtu af þeim toga sem list hefur verið að framan. Þrátt fyrir að í yfirlitinu komi fram að flest Evrópuríki hafi þegar gripið til ráðstafana, ýmist í formi kvaða um beina fjárfestingu eða menningarframlags, kemur fram í fréttinni að ekki hafi verið tekin ákvörðun um hvaða leið verði farin hér á landi um menningarframlag, en fylgst verði náið með þróun mála í Evrópu. Þá má ráða af fréttinni að ætlunin sé að fjármagna kvikmyndasjóð með slíku framlagi, verði skattlagningarleiðin farin. Bendir Sýn á að unnt er að fjármagna stuðning við einkarekna fjölmiðla með slíkri skattheimtu í stað þess að einkorða afraksturinn við kvikmyndasjóð.

Með vísan til framangreinds beinir Sýn hf. því eindregið til stjórnvalda að ljúka vinnu við skattlagningu erlendra efnis- og streymisveita. Í því sambandi er íslenska ríkinu fullheimilt skv. EES reglum að leggja skatt á erlenda aðila með tekjur af starfsemi í Íslandi sem mótvægi við fjárfestingaskyldur á innlenda aðila sem þegar er að finna í 34. gr. fjölmiðlalaga, sér í lagi m.t.t. áherslu innlendu fjölmiðlaveitnanna á framleiðslu íslensks efnis. Skattféð mætti síðan nýta til að jafna samkeppnisstöðuna, sem og til að gæta að verndun íslenskrar tungu með því að framleiða enn meira af innlendu gæða sjónvarpsefni.

2. Fyrirferð RÚV á auglýsingamarkaði

Samkeppnisstaða einkarekinna miðla verður ekki lagfærð fyrr en RÚV verður tekið af auglýsingamarkaði og samkeppnisstaða innlendra miðla við erlendar efnisveitur verður jöfnuð.

Samkvæmt könnun Hagstofu Íslands jókst hlutdeild Ríkisútvarpsins í auglýsingatekjum á milli ára 2020 og 2021, úr 17% í 19%. Á sama tíma fór hlutur Ríkisútvarpsins í auglýsingatekjum hljóðvarps úr 36% í 39% og sjónvarps úr 42% í 50%. Frá árinu 2000 hefur hlutur Ríkisútvarpsins í auglýsingatekjum fjölmiðla aukist úr 17% í 19% og sjónvarps úr 32% í 50%.¹

Eins og bent var á í umsögn Símans eru líkur fyrir því að hlutdeild Ríkisútvarpsins hafi farið enn hækkandi á árinu 2022.

¹ Sjá: <https://hagstofa.is/utgafur/frettasafn/midlun/tekjur-fjolmidla-2021/>

Af þessu verður ráðið að brýn nauðsyn ber til að takmarka fyrirferð RÚV á auglýsingamarkaði í áföngum, til að mynda um 25% á ári á fjögurra ára tímabili. Telur Sýn að þrátt fyrir slíka skerðingu á tekjuöflunarmöguleikum þá muni rekstrarafkoma Ríkisútvarpsins ekki skerðast í sömu hlutföllum. Ræðst þetta af því að samhliða væri unnt að draga verulega úr starfsemi eða leggja niður hina fjölmennu auglýsingadeild, sem nú er starfrækt á Ríkisútvarpinu. Sala á auglýsingum Ríkisútvarpsins færi einkum fram á netinu á grundvelli opinberrar og gagnsærrar verðskrár og með lágmarks umsýslukostnaði. Kostnaður við rekstur auglýsingadeildar myndi lækka á lágmarki um 80%. Staða Ríkisútvarpsins myndi að líkindum styrkjast þegar ákvarðanir um dagskrá miðast ekki við áhorfsmælingar og auglýsingatekjur heldur efnistöð og gæði.

3. Höfundaréttur á stafrænum innri markaði

Önnur aðgerð sem gagnast getur einkareknum fjölmiðlaveitum er að innleiða í íslensk lög tilskipun ESB nr. 2019/790, um höfundarétt á stafrænum innra markaði. Samkvæmt henni verður mynddeiliveitum á borð við Google og Facebook gert að afla samþykkis rétthafa fyrir deilingu myndefnis, í þessu tilviki deilingu á fréttum og fréttatengdu efni. Jafnframt að rétthöfum verði heimilt að krefjast sanngjarns endurgjalds fyrir afnot af höfundaréttarvörðu efni sínu. Í Frakklandi hefur tilskipunin þegar verið innleidd og unnið er að innleiðingu hennar í öðrum Evrópuríkjum. Þá hafa hliðstæðar reglur verið settar utan ESB, til að mynda í Ástralíu.

Ljóst er að tilskipunin verður á einhverju stigi innleidd í EES samninginn. Íslensk stjórnvöld og Alþingi þurfa þó ekki að bíða eftir þeirri innleiðingu heldur geta þegar í stað hrundið af stað vinnu við að innleiða tilskipunina í íslensk lög. Er hér með skorað á Alþingi að hefjast handa við innleiðinguna. Mjög brýnt er að þessir aðilar geti ekki haldið áfram að hagnýta sér án endurgjalds höfundarétt íslenskra útgefenda fréttu og fréttatengds efnis.

4. Önnur úrræði

Af öðrum úrræðum til að jafna samkeppnisstöðu innlendra miðla má til að mynda lækka tryggingargjald á fjölmiðlaveitum með skattalegt heimilisfesti hér á landi. Einnig mætti lækka eða afnema virðisaukaskatt á fjölmiðlaveitum.

5. Niðurlag

Sýn sér ekki ástæðu til að fjalla um einstök ákvæði fyrirbyggjandi frumvarps.² Ástæðan er einföld. Gamaldags styrkjakerfi, sem er til þess fallið að draga úr sjálfstæði fjölmiðlaveitna og er auk þess að umfangi einungis sem dropi í hafið, mun ekki til lengri tíma duga til að einkareknir fjölmiðlar hér á landi búi við viðunandi rekstrarumhverfi.

Af þeim sökum þarf Alþingi í það minnsta að grípa samhliða til annarra aðgerða, sbr. að ofan. Í því sambandi hefur meiri hluti allsherjar- og menntamálanefndar fyrir tæpu ári síðan áréttað mikilvægi þess að vinnu við skattlagningu erlendra efnis- og streymisveitna verði hraðað sem kostur er enda streymir þó nokkurt hlutfall af auglýsingatekjum úr landi og ekki eru greiddir sömu skattar og skyldur af þeim tekjum líkt og ef auglýst er innan lands. Er skorað á nefndina að láta verkin tala og fylgja eftir þessum áformum, enda ljóst að hinn fyrirhugaði ríkisstuðningur einn og sér mun duga skammt til að lagfæra samkeppnisstöðu einkarekinna fjölmiðla hér á landi.

² Sýn tekur þó undir athugasemdir Árvakurs um einstakar greinar í þeirra umsögn

Virðingarfyllst,

f.h. Sýnar hf.

Páll Ásgrímsson,

framkvæmdastjóri lögfræðisviðs

Meðfylgjandi:

Yfirlit ráðgjafafyrirtækisins Cullen um skattlagningu erlendra efnis- og steymisveitna

The revised AVMS Directive allows member states to ask non-national on-demand video services to contribute to national content creation

Article 13.2 of the revised Audiovisual Media Service Directive (which had to be transposed in national law by 19 September 2020 – [Tracker](#)) states that if a member state requires financial contributions from national audiovisual media services providers in favour of EU works (including direct investments in EU works or contributions to national funds to sustain audiovisual production), it can also impose these contributions to non-national European media service providers (linear and on-demand) targeting its audience, provided they:

- are proportional and non-discriminatory;
- are based on the revenues earned in the targeted member states;
- comply with EU state aid rules.

Contributions imposed on national services should consider those imposed by targeted countries. Exceptions apply to low turnover or low audience services. Member states can also apply exceptions where requirements are "impracticable or unjustified" given the nature or the theme of the service.

For an overview of national investment obligations of on-demand service providers, see [Table](#).

Commission guidelines on low audience/turnover

The European Commission [adopted](#) on 2 July 2020 non-binding [guidelines](#) on the definition of low audience and low turnover (as well as on the calculation of the share of European works in on-demand catalogues) under the directive ([Flash](#)).

According to these guidelines:

- Media services providers (linear and on-demand) with a turnover up to €2m should normally be exempted. The Commission notes that member states with smaller national audiovisual markets should be able to determine lower turnover thresholds "provided they exempt enterprises that have a share of less than 1% of the overall revenues in the national audiovisual markets concerned."
- Video-on-demand (VOD) service providers with an audience share of less than 1% should normally be exempted. Audience share should be defined according to the number of active users over a defined period out of total users of similar VOD services in a given member state.
- Lower thresholds can be applied "in duly justified cases and in line with their cultural policy objectives, including the objective to ensure the sustainability of national audiovisual and film funding systems."

For more details, see [Flash](#).

Obligations are in place in twelve member states

© Cullen International

Belgium (Flanders) requires non-national VOD providers that earn more than €500,000 a year in Flanders to choose between investing into Flemish original productions, or to pay a levy to the Flanders Audiovisual Fund. A similar obligation exists in Belgium (Wallonia) except that it applies to both linear and VOD non-national providers earning more than €300,000 a year. Spain and Romania have also introduced an investment

obligation as an alternative to a levy

Denmark decided to impose on non-national streaming companies a levy amounting to 6% of their turnover, which will be used to finance public service broadcasting and the Danish film fund.

France and Germany impose on non-national providers targeting their territories respectively a film levy (imposed on businesses benefiting from German films) and a video services tax. Both measures aim at collecting revenues to support the national cinema and audiovisual funds and were approved by the European Commission under state aid rules ([Tracker](#)). Portugal has also introduced an investment obligation and a national levy system.

In Greece, providers must allocate 1.5% on the revenues earned either as a direct investment into Greek content, by acquiring rights concerning new productions (not yet presented to the public), or through contributions to a special fund. An implementing decree still needs to be adopted. Poland has introduced a levy on cross-border VOD providers as a reaction to the COVID-19 pandemic.

In Italy, non-national providers with editorial responsibility over VOD services addressing Italian consumers are required to invest in independent EU works.

Switzerland introduced a 4% investment obligation (which could be paid as a levy if the non-established providers fail to invest) by public referendum in May 2022. It will enter into force on 1 January 2024.

Five countries are likely to introduce obligations as a result of implementing the directive

According to Cullen International sources, five other countries are likely to move towards introducing obligations on cross-border providers.

© Cullen International

Thirteen countries have not introduced rules

© Cullen International

Level of financial contribution in force or foreseen

Country	Level of financial contribution
Austria	20% of annual net turnover (foreseen)
Belgium (VL)	2% of annual gross turnover (in force)
Belgium (WA)	Between 0% (if annual turnover is below €300,000) and 2.2% (if turnover is above €20m) (in force)
Croatia	2% of annual turnover (in force)
Denmark	6% of annual turnover (in force as from 1 Jan. 2024)
France	• Levy: 5.15% of annual turnover (15% if adult/violent content) (in force) • Investment obligation: depending on turnover but at most 25% of annual turnover for services with at least one film/year that was released less than 12 months ago in a cinema and 20% in other cases
Germany	• 1.8% of annual net turnover below €20m • 2.5% of annual net turnover above €20m (in force)
Greece	1.5% of annual turnover
Italy	At least 12.5% of annual net turnover (in force), but the regulator is given the power to increase the contribution to a maximum of 20% (in force).
Netherlands	4.5% of annual turnover (foreseen)
Norway	Possibly up to 5% of gross annual turnover (foreseen)
Poland	1.5% of advertising or subscription fees, whichever is higher (in force)
Portugal	• For the investment obligation, between 0.5% of revenues (or €0.5/subscriber or €10,000) if revenues reach at least between €200,000 and €2m, and 4% of revenues (or €4/subscriber or €3m) if revenues exceed €50m • 1% for the levy
Romania	4% of revenues generated from single or subscription transactions
Spain	5% of revenues earned in the Spanish market
Switzerland	4% of annual gross revenues

INVESTMENT OBLIGATIONS

	Investment obligations imposed on non-national on-demand service providers?
	Yes or No? (in force, proposed or under discussion)
Austria	Undecided But likely According to press reports (2020, 2021), the Federal Chancellery plans to set up a media fund for fictional content in 2022/2023 to strengthen the domestic production landscape. The fund would receive part of the revenue of international streaming platforms to subsidise series and film productions by Austrian media companies.
Belgium (VL)	Yes In force, as an alternative to a levy (Media Decree, art. 157; Government Decision of 1 Feb. 2019) In 2022, the Flemish government was planning to propose amendments to the current financial obligations that apply to VOD media service providers and to distributors (see above) "to make the obligations more consistent, and to subject new players to the investment obligation." (report of the parliamentary committee meeting)
Belgium (WA)	Yes In force since 15 April 2021, as an alternative to a levy (Wallonia-Brussels Federation government decree of 4 Feb. 2021, art. 6.1.1-1) Reform of the contribution obligation Discussions are ongoing in the WBF on a possible review of the contribution to audiovisual production obligation. In an opinion of July 2022, the CSA recommends to increase the levels of the contribution obligation (considered too low compared with other EU countries). Proposed rates go from 1% for providers with annual revenues between €1m and €5m to 15% for providers with revenues of at least €120m per year (between these two rates, 12 different thresholds are proposed, see annex 3 in the opinion). The CSA also recommends to possibly extend the scope of the obligation to other providers, such as mobile internet service providers. New measures are expected for 2023 (see Cinema and Audiovisual Centre outcome report 2021).

If yes, who is subject to the obligation? Any exemptions foreseen/in place?	Method of calculation
Probably VOD service providers (including those established abroad)	Possibly based on net turnover. Streaming service providers could be obliged to spend 20% of their revenues in Austria in European and Austrian productions. Details are not available yet.
Private VOD providers established in another EU member state but targeting viewers in Flanders. Excluded are providers: • which have already contributed; or • with an annual turnover below €500,000 derived from VOD activities in Flanders	Investment of 2% of the turnover of the second year preceding the year of the obligation to contribute. Turnover = income (excl. VAT) from the supply of non-linear TV services to end users in Flanders, including payments by consumers, contracts with service distributors and audiovisual commercial communications.
Linear and on demand services providers Providers with a turnover below €300,000 are exempted.	Foreign linear and on demand services that target the audience in the Wallonia-Brussels Federation must contribute to audiovisual production. Contribution (which can either take the form of co-production or pre-purchase of audiovisual works, or of a payment to the Film and Audiovisual Centre) is set at minimum: • 0% for turnover between €0 and €300,000 • 1.4% for turnover between €300,000 and €5m • 1.6% for turnover between €5m and €10m • 1.8% for turnover between €10m and €15m • 2% for turnover between €15m and €20m • 2.2% for turnover higher than €20m Amounts are indexed annually. The contribution is presumed to amount to €3m per year for providers which do not declare their annual turnover, or which do not provide sufficient information to determine it (the presumption is rebuttable). Providers can conclude agreements (with the government, independent producers and audiovisual authors and performers) to focus their contribution obligation on a specific type of audiovisual work, to determine a more important contribution than the one foreseen, or to define any other additional commitment.

	Investment obligations imposed on non-national on-demand service providers?
	Yes or No? (in force, proposed or under discussion)
Bulgaria	No On 22 Dec. 2020 the law transposing the Directive was adopted by the National Assembly and the Commission was notified. The law does not impose any financial contributions.
Croatia	Yes In force since 22 Oct. 2021 (Law on electronic media , art. 28)
Cyprus	No The law implementing the new directive was adopted on 23 Dec. 2021. The law gives a possibility to the Cyprus Radiotelevision Authority (CRTA) to decide to impose financial contributions "at a later stage when implementing the new legislation." CRTA will most probably not decide on the matter in the foreseeable future.
Czech Republic	No The law implementing the new AVMSD (Law on Services of Video Sharing Platforms) was adopted on 10 Aug. 2022 and does not impose any financial contributions.
Denmark	No A levy is foreseen.
Estonia	No The law transposing the directive was adopted on 16 Feb. 2022 and entered into force on 9 March 2022. Minimum transposition is envisaged. But the government could decide to introduce cross-border contributions in the coming years depending on the positions of stakeholders.

If yes, who is subject to the obligation? Any exemptions foreseen/in place?	Method of calculation
-	-
Video on-demand services established in another member state that target the audience in Croatia. Obligation does not apply to providers with low revenues (i.e. a total annual gross income below HRK 7.50m (€997,593), or with small audience (i.e. less than 5,000 active monthly users in a year, on average) (Regulation of 6 July 2022 on the criteria and method of increasing the share of European independent works, art. 9/6)	Video on-demand services established in another Member State that target the audience in Croatia have to invest 2% of their total annual gross income in: • the production of Croatian audiovisual works by independent producers; or • the acquisition of Croatian audiovisual works
-	-
-	-
-	-
-	-

Investment obligations imposed on non-national on-demand service providers?			
	Yes or No? (in force, proposed or under discussion)	If yes, who is subject to the obligation? Any exemptions foreseen/in place?	Method of calculation
Finland	No Not included in the amended Act on Electronic Communication Services, which implements the AVMSD. The possibility to introduce the obligation was discussed when the draft bill on implementing the AVMSD was debated. The draft bill discussed in the Parliament stated that the extension was not seen as necessary, and such extension would require extensive background research before being implemented. Ministry appointed a working group on 7 Oct. 2021 to see how art. 13.2 could be implemented in Finland. The working group was expected to give its report by the end Aug. 2022 (Ministry press release 7 Oct 2021) but it has been delayed. The working group is now expected to finalise its work by the end of 2022 (working group information page)	-	-

Investment obligations imposed on non-national on-demand service providers?			
	Yes or No? (in force, proposed or under discussion)	If yes, who is subject to the obligation? Any exemptions foreseen/in place?	Method of calculation
France	Yes In force since 1 July 2021 (Government ordinance transposing the directive of 21 Dec. 2020; Government decree of 22 June 2021 on on-demand audiovisual media services ("Décret Smad"), arts 10 and 25; Report to the Prime Minister)	Ordinance On demand/ catch-up services providers (and TV channels) targeting the French territory under conditions equivalent to those applicable to services established in France or falling within the jurisdiction of France. Decree VOD subscription services with an annual net turnover below €5m and audience below 0.5% of the total audience in France are exempted (see next column). On-demand services offering less than ten long-term cinematographic works annually do have to contribute to the production of cinematographic works. Services offering adult content or content inciting to violence and on-demand services proposing less than ten audiovisual works (other than with adult content or content inciting to violence) do not have to contribute to the production of audiovisual works.	Ordinance Foreign providers can (but are not obliged to) conclude an agreement ("convention") with the CSA to: • set out their conditions of contribution to production (rate, basis of contribution...) • the conditions of access by right holders to data relating to the exploitation of their works and in particular to their viewing • the conditions on how they transmit to the CSA data on their turnover, number of users and viewing Without agreement, the CSA can notify the provider the extent of these obligations. In Dec. 2021, Arcom reached agreements with the main foreign streaming platforms (Update). Decree VOD subscription services (with an annual net turnover exceeding €5m and with an audience greater than 0.5% of the total audience in France) must devote a share of their annual net turnover (earned in France, excluding VAT and the tax on video service, see tab on Taxes/levies) to European cinematographic and audiovisual production which is at least equal to: • 25% when they offer annually at least one long-term film work within less than 12 months after its release in cinemas in France • 20% in other cases For services whose net annual turnover is less than €10m, the rates mentioned above are reduced by 25%. For recent services (i.e. offered within less than three years after the entry into force of the decree and regardless of the amount of turnover), rates are reduced by 50% in the first year, and by 25% in the second year. Catch-up services are subject to the rate applying to the related TV service. <i>Continues below</i> [1]

Investment obligations imposed on non-national on-demand service providers?			
	Yes or No? (in force, proposed or under discussion)	If yes, who is subject to the obligation? Any exemptions foreseen/in place?	Method of calculation
[1] The share of contribution between cinema and audiovisual works is determined by agreement with the CSA (or by the CSA in the absence of agreement), without one of these shares being less than 20% of the total contribution, or without the share devoted to cinema works being less than 30% of the total contribution. At least 85% of the budget allocated to cinema/audiovisual production must be reserved for original French-language works. Other services (such as transactional VOD and free VOD) have to invest 15% of their annual net turnover into cinema/ audiovisual production (of which at least 12% must be invested into original audiovisual production in French).			
Germany	No Instead, a levy is imposed.	-	-
Greece	Yes In force, but a ministerial decision still needs to be adopted. The timing for adoption is not clear. (Law 4779/2021, Official Gazette 27/20.2.2021)	Non-established on-demand AVMS providers are deemed to target the Greek market if a service is advertised in Greece, if the main language of their service is Greek (even with subtitles), or if the services provided contain programmes or advertising addressed to the Greek public. Exceptions for low income/low audience as interpreted by Commission guidelines.	Art. 17.2 of the law provides for financial contributions to be imposed on providers that amount to 1.5% calculated on the revenues earned by the specific service. These contributions could take the form of: • direct investment into Greek content • acquisition of rights concerning new productions (not yet presented to the public); or • contributions to a special fund of the National Centre of Audiovisual Media and Communication (EKOME) Greek works are defined according to the provisions of art. 20 of law 4487/2017 (Official Gazette A 166) and include feature films, TV films and series or parts of such works. Greek films are certified as such according to the provisions of art. 3 paras 1–3 of Law 3905/2010 (Official Gazette A 219) regulating the Greek Film Institute. Should the providers choose to contribute financially, any direct investment in content and acquisition of rights will be taken into account. Providers may also benefit from aid available by EKOME.
Hungary	No New rules have been transposed without introducing investment obligations.	-	-
Ireland	No Unlikely to be introduced as the possibility to introduce a levy is proposed instead.	-	-

	Investment obligations imposed on non-national on-demand service providers?
	Yes or No? (in force, proposed or under discussion)
Italy	Yes In force since 2020 but amounts increased with the implementation of AVMSD (Table). Art. 55 of Legislative Decree 208 of 8 Nov. 2021 amends art. 44 <i>quarter</i> of AVMS Code. New provisions enter into force on 1 March 2022 (Flash). AGCOM rules to detail implementation are pending (Update).
Latvia	No The law transposing the directive came into force on 1 Dec. 2020 and does not foresee cross-border investment obligations.
Lithuania	No The laws transposing the directive were adopted on 14 Jan. 2021 (in force from 1 Feb. 2021). No financial contributions were introduced.

If yes, who is subject to the obligation? Any exemptions foreseen/in place?	Method of calculation
Non-linear providers established in another member state which have editorial responsibility over services addressed to Italian consumers, unless they have a small audience or a small turnover (to be defined by AGCOM rules), or when obligations are unjustified or unpracticable because of the nature or the subject of the service. In addition, exemptions can be requested to AGCOM if: • no profit made during the last two years • market share is below a threshold to be set by AGCOM regulation (1% in AGCOM draft rules amending regulation of Jan. 2019) • the thematic nature of catalogue does not allow to supply, acquire, pre-acquire, produce or co-produce EU works, including Italian works AGCOM to set rules to entitle T-VOD providers to fulfil obligations by providing producers with remuneration rights related to the commercial success of the work and by bearing the costs of the work's digital distribution. Rules for linear services (Table) apply to VOD services offered by broadcasters that make at least 80% of their net annual revenues out of linear TV activities. In Sep. 2022 AGCOM closed a consultation on draft rules that detail exemptions (Update).	Obligations to invest in EU works of independent producers will increase progressively as follows: • 17% until the end of 2022 (15% until March 2022) • 18% in 2023 • 20% from 2024 of net annual revenues in Italy. Requirement for half of the investments to be made in works of "original Italian expression wherever produced" (Italian works Update) in the last five years by independent producers, of which one-fifth are cinema works, remains in place. The definition of independent producers is unchanged (i.e. not controlled by, or linked to providers of audiovisual media services under Italian jurisdiction and alternatively: over three years do not earmark more than 90% of their productions to the same provider, or hold secondary rights). Ministerial rules will specify further conditions on the treatment of independent producers of Italian works, in relation to their role and the duration of exclusive rights. In Sep. 2022 AGCOM closed a consultation on draft rules that detail calculation (Update).
-	-
-	-

Investment obligations imposed on non-national on-demand service providers?			
	Yes or No? (in force, proposed or under discussion)	If yes, who is subject to the obligation? Any exemptions foreseen/in place?	Method of calculation
Luxembourg	No Not included in the transposing law of 26 Feb. 2021 (coordinated version of 12 March 2021).	-	-
Malta	No No financial contributions were introduced in the Amendments to the Broadcasting Act of 7 Dec. 2020.	-	-
Netherlands	Proposed As an alternative to a levy (see Tab on taxes/levies) The draft law was presented to the parliament lower chamber on 16 July 2022 (Flash). Discussion in the parliament has not started yet. See state of play here .	According to the draft law, the obligations will apply to commercial VOD services including those established in other EU member states which are targeting the Netherlands. VOD services of PSBs are excluded. Also, excluded are VOD service providers with: • an annual net turnover below € 30m derived from the provision of their VOD services in the Netherlands (including the income from advertising, subscriptions, users' transaction, sponsorship, and product placement); or • a small audience (i.e. with an audience share of less than 1% in the Netherlands). The draft law refers to the European Commission guidelines for determining the low audience (Flash). the Dutch media regulator (Commissariaat voor de Media – CvdM) can grant a derogation from the investment obligation if impracticable or unjustified in view of the nature or the subject matter of the service The Dutch media regulator (CvdM) can grant a derogation from the investment obligation if impracticable or unjustified in view of the nature or the subject matter of the service.	According to the draft law, commercial VOD providers will have to invest 4.5% of their annual turnover derived from the provision of their VOD services in the Netherlands (including the income from advertising, subscriptions, users' transaction, sponsorship, and product placement) into a "Dutch cultural audiovisual product" (feature films, drama series and documentaries which comply with certain criteria). Investment can be done by investing in (co)productions, or by obtaining operating licences for unfinished, or recently completed productions. Once a provider reaches the required annual turnover (see previous column), this provider would have two years starting from the end of this financial year to comply with the investment obligation. If a provider invests more than 4.5% of its annual turnover in Dutch productions within a year, the remaining amount would count for the following year.

Investment obligations imposed on non-national on-demand service providers?			
	Yes or No? (in force, proposed or under discussion)	If yes, who is subject to the obligation? Any exemptions foreseen/in place?	Method of calculation
Norway	Proposed On 16 Sep. 2022, the Ministry of Culture published draft transposition proposals for the revised AVMS directive. The ministry proposes two alternatives models for how the co-financing of Norwegian audiovisual works could be arranged: <i>Alternative 1:</i> A dynamic investment and financial contribution obligation which would mean that providers would pay a contribution of up to 5% of annual turnover to the Norwegian Film Institute. A gradual increase in investments in Norwegian productions would reduce the financial contribution obligation. Investments at a sufficiently high level would mean that the financial contribution obligation is completely waived (see tab on "Method of calculation" for more details). <i>Alternative 2:</i> An obligation to invest an amount corresponding to at least 5% of annual turnover in Norway directly in Norwegian audiovisual productions. (proposed new art. 2-21 of the Broadcasting Act and proposed new chapter 2b of the Broadcasting regulations).	Proposed All on-demand audiovisual media service providers except: • Providers with low turnover and low audience figures • The VOD services offered by NRK (the public service broadcaster) • Providers who do not offer feature films, documentaries, drama series and documentary series • Providers whose content and nature are such that the obligation would be impractical or unreasonable. These could be exempted by the Media Authority	Proposed <i>Alternative 1:</i> Gradual increase in direct investments in Norwegian productions would reduce the financial contribution obligation as follows: • 5% of annual turnover when annual direct investments are below NOK 25m (€2.49m) • 4% of annual turnover when annual direct investments are between NOK 25m (€2.49m) and NOK 40m (€3.98m) • 3% of annual turnover when annual direct investments are between NOK 40m (€3.98m) and NOK 55m (€5.47m) • 2% of annual turnover when annual direct investments are between NOK 55m (€5.47m) and NOK 70m (€6.96m) • 1% of annual turnover when annual direct investments are between NOK 70m (€6.96m) and NOK 85m (€8.45m) • 0% of annual turnover when annual direct investments exceed NOK 100m (€9.94m) <i>Alternative 2:</i> 5% of gross annual turnover in Norway. Further details are set out in proposed new chapter 2b of the Broadcasting regulations.
Poland	No Instead, a levy is introduced.	-	-

	Investment obligations imposed on non-national on-demand service providers? Yes or No? (in force, proposed or under discussion)
Portugal	Yes In force since 25 Feb. 2021 (Decree 93/XIV transposing into national law Directive (EU) 2018/1808 and revising the Cinema Law 55/2012; Decree-Law No 74 regulating the Cinema Law regarding the collection and investment obligations of AVMS providers – in force on 1 Jan. 2022)
Romania	Yes The law entered into force on 3 July 2022.
Slovakia	No Law 264/2022 on media services and on amendments to certain laws (Act on Media Services) which was adopted on 22 June 2022 does not foresee the introduction of cross-border financial/investment obligations.

If yes, who is subject to the obligation? Any exemptions foreseen/in place?	Method of calculation
TV broadcasters and on demand service providers that target viewers in Portugal. Exemptions are foreseen for low audience/value services i.e. for operators with a relevant income of less than €200,000 or a market share of less than 1%.	Between 0.5% of relevant income (or €0.5 /subscriber or €10,000) if earns at least between €200,000 and €2m and can reach 4% of relevant income (or €4 /subscriber or €3m) if earns more than €50m. No contribution below €200,000. If the relevant income cannot be paid, the operators will need to invest €4m. Investment in the production of European and language cinematographic and audiovisual works which may take the following forms: - Film and audiovisual production: i) Acquisition of exploration rights at the design stage ii) Co-production iii) Association with production, without co-ownership - Acquisition of distribution rights for cinematographic works and European audiovisual works in Portuguese - Restoration and mastering of certain films and works, provided they are delivered to a public archive (Cinemateca) Providers need to report these investments to the ICA (Institute for Cinema and Audiovisual). If providers fail to demonstrate the necessary investment, they will need to deliver the difference in € to ICA.
On demand audiovisual media service providers. Exempted are: • Micro-enterprises (with revenues that did not exceed €65,000 in the previous fiscal year) • Providers with a low level of audience (less than 1% of national subscribers to data transmission services providing broadband internet access)	4% of revenues from single or subscription transactions made for viewing audiovisual works by means of internet or telephone data transmission services
-	-

	Investment obligations imposed on non-national on-demand service providers?		
	Yes or No? (in force, proposed or under discussion)	If yes, who is subject to the obligation? Any exemptions foreseen in place?	Method of calculation
Slovenia	No The law amending the Audiovisual Media Services Law (ZAvMS-B) which was adopted in Dec. 2021 and published in Official Gazette on 28 Dec. 2021, does not foresee investment obligations.	-	-

	Investment obligations imposed on non-national on-demand service providers? Yes or No? (in force, proposed or under discussion)
Spain	Yes In force, as an alternative to a levy (General Audiovisual Law 13/2022 , arts 117, 119)

If yes, who is subject to the obligation? Any exemptions foreseen/in place?	Method of calculation
Linear and on-demand AVMS providers established in another member state which offer services in Spain and with an annual turnover $\geq$€10m.	Non-national on-demand and linear service providers have to contribute financially to EU works by allocating 5% of their annual revenues earned in the Spanish market as follows. 1. Providers with an annual turnover $\geq$€50m must allocate 5% of that income to: • the financing of European audiovisual works • the purchase of exploitation rights of finished European audiovisual works; and/or • the Spanish Cinematography Protection Fund; or • the Cinematography and Audiovisual Promotion Fund in co-official languages other than Spanish The total financing obligation (of European audiovisual works) must respect two conditions. First, at least 70% must be allocated to audiovisual works produced by independent producers (whether on their own initiative or commissioned), in Spanish or in one of the official languages of the autonomous communities. Of this sub-quota, AVMS providers must reserve in any case: • a minimum of 15% to audiovisual works in the official languages of the autonomous communities, taking into account their population weight and reserving at least 10% for each of them • a minimum of 30% to audiovisual works directed or created exclusively by women Secondly, at least 40% must be allocated to cinematographic films produced by independent producers, on their own initiative or by commission, of any genre in Spanish or in one of the official languages of the Autonomous Communities. 2. Providers with annual turnover <€50m must allocate the 5% of their income to the direct financing of EU works (of which at least 70% are independent works in any of the official languages of Spain), to the acquisition of rights to finished EU works, or to a contribution to the Film Protection Fund. 3. Providers with an annual turnover (<€10m) or low audience (1%): exempted.

Investment obligations imposed on non-national on-demand service providers?			
	Yes or No? (in force, proposed or under discussion)	If yes, who is subject to the obligation? Any exemptions foreseen/in place?	Method of calculation
Sweden	No Not included in the amended Act on Television and Radio Operations , which implements the AVMSD. The draft bill that was discussed in the Parliament states that the government does not intend to carry out further studies or discussion on the topic in the near future.	-	-
Switzerland	Yes The draft law that modifies the Cinema Law , was adopted in both chambers of the Parliament in Sep. 2021. A referendum took place on 15 May 2022 during which the modified law was endorsed . The modified law will enter into force on 1 Jan. 2024.	Non national VOD providers that target the Swiss market. The law foresees that the Federal Council will specify the details of the exceptions which are if the provider: • does not reach a certain minimum annual turnover (less than CHF 2.50m (€2.57m)) • only proposes films on an occasional basis (less than 12/year)	4% of gross income generated by films in particular: revenues derived from the use/acquisition of films, revenue from advertising and sponsorship, revenues from use of data. Only revenues generated in Switzerland will be taken into account. (Cinema Law , art. 24d)
United Kingdom	No Has not been introduced. (The Audiovisual Media Services Regulations 2020)	-	-

TAXES/LEVIES

Taxes levies imposed on non-national on-demand service providers?				
	Yes or No? (in force, proposed or under discussion)	If yes, who is subject to the tax? Any exemptions foreseen/in place?	Method of calculation	Taxes/levies paid to whom?
Austria	Undecided But likely According to press reports, the Federal Chancellery plans to set up a media fund for fictional content in 2021 to strengthen the domestic production landscape. Under these plans, streaming services would be obliged to spend 20% of their revenues in Austria on European and Austrian productions. A Media Fund would receive part of the revenue which in turn would subsidise series and film productions by Austrian media companies.	Probably VOD service providers (including those established abroad)	Possibly based on net turnover. Streaming service providers could be obliged to spend 20% of their revenues in Austria in European and Austrian productions. Details are not available yet.	No information available yet
Belgium (VL)	Yes In force, as an alternative to an investment obligation (Media Decree, art. 157; Government Decision of 1 Feb. 2019) In 2022, the Flemish government was planning to propose amendments to the current financial obligations that apply to VOD media service providers and to distributors (see above) "to make the obligations more consistent, and to subject new players to the investment obligation." (Report of the parliamentary committee meeting)	Private VOD providers established in another EU member state but targeting viewers in Flanders. Excluded are providers: • which have already contributed; or • with an annual turnover below €500,000 derived from VOD activities in Flanders	Contribution of 2% of the turnover of the second year preceding the year of the obligation to contribute. Turnover= income (excl. VAT) from the provision of non-linear TV services to end users in Flanders, including payments by consumers, contracts with service distributors and audiovisual commercial communications.	Flanders Audiovisual Fund

Taxes/levies imposed on non-national on-demand service providers?				
	Yes or No? (in force, proposed or under discussion)	If yes, who is subject to the tax? Any exemptions foreseen/in place?	Method of calculation	Taxes/levies paid to whom?
Belgium (WA)	Yes In force on 15 April 2021, as an alternative to an investment obligation (Wallonia-Brussels Federation government decree of 4 Feb. 2021, art. 6.1.1-1) Reform of the contribution obligation Discussions are ongoing in the WBF on a possible review of the contribution to audiovisual production obligation. In an opinion of July 2022, the CSA recommends to increase the levels of the contribution obligation (considered too low compared with other EU countries). Proposed rates go from 1% for providers with annual revenues between €1m and €5m to 15% for providers with revenues of at least €120m per year (between these two rates, 12 different thresholds are proposed, see annex 3 in the opinion). The CSA also recommends to possibly extend the scope of the obligation to other providers, such as mobile internet service providers. New measures are expected for 2023 (see Cinema and Audiovisual Centre outcome report 2021).	Linear and on demand services providers Providers with a turnover below €300,000 are exempted.	Foreign linear and on demand services that target the audience in the Wallonia-Brussels Federation must contribute to audiovisual production. Contribution (which can either take the form of co-production or pre-purchase of audiovisual works, or of a payment to the Film and Audiovisual Centre) is set at minimum: • 0% for turnover between €0 and €300,000 • 1.4% for turnover between €300,000 and €5m • 1.6% for turnover between €5m and €10m • 1.8% for turnover between €10m and €15m • 2% for turnover between €15m and €20m • 2.2% for turnover higher than €20m Amounts are indexed annually. The contribution is presumed to amount to €3m per year for providers which do not declare their annual turnover, or which do not provide sufficient information to determine it (the presumption is rebuttable). Providers can conclude agreements (with the government, independent producers and audiovisual authors and performers) to focus their contribution obligation on a specific type of audiovisual work, to determine a more important contribution than the one foreseen, or to define any other additional commitment.	Cinema and Audiovisual Centre (CCA)
Bulgaria	No On 22 Dec. 2020 the law transposing the Directive was adopted by the National Assembly and the Commission was notified. The law does not impose any financial contributions.	-	-	-

Taxes levies imposed on non-national on-demand service providers?				
	Yes or No? (in force, proposed or under discussion)	If yes, who is subject to the tax? Any exemptions foreseen/in place?	Method of calculation	Taxes/levies paid to whom?
Croatia	Yes In force The levy aims to fund the implementation of the National Programme for the Promotion of Audiovisual Creative Work (a four-year government plan to encourage the activity of audiovisual production, and to promote Croatian audiovisual culture and creative works) and the production of European works. The law adopts the same rate as the rate currently applicable to national non-linear services providers (see 3rd column and Table), to be applied to the subscription and advertising revenues generated in Croatia. (Law on electronic media, arts 25/2, 28; Law on audiovisual activities, art. 25)	VOD service providers established in other member states but that target the Croatian market.	The levy amounts to 2% of VOD service providers' annual revenues (from subscriptions and advertising) earned in Croatia. (Law on audiovisual activities, art. 25) Service providers have to provide data on their advertising and subscription revenues on request and in the form of financial statements certified by independent audit firms. (Law on electronic media, art. 28/3)	National fund for audiovisual productions managed by the Croatian Audiovisual Centre (HAVC)
Cyprus	No The law implementing the new AVMSD was adopted on 23 Dec. 2021. The law gives a possibility to the Cyprus Radiotelevision Authority (CRTA) to decide to impose financial contributions "at a later stage when implementing the new legislation." CRTA will most probably not decide on the matter in the foreseeable future.	-	-	-
Czech Republic	No The law implementing the new AVMSD (Law on Services of Video Sharing Platforms) was adopted on 10 Aug. 2022 and does not impose any financial contributions.	-	-	-
Denmark	Yes The government's media programme for years 2022–2025 contains a requirement for non-national on-demand service providers to invest at least 6% of their turnover in Denmark to Danish production (Ministry press release 21 May 2022).	Non-national video on-demand service providers.	6% of turnover in Denmark.	The gathered funds are transferred to a public service pool (50%) and to the Danish Film fund (50%). (Media programme)
Estonia	No	-	-	-

Taxes/levies imposed on non-national on-demand service providers?				
	Yes or No? (in force, proposed or under discussion)	If yes, who is subject to the tax? Any exemptions foreseen/in place?	Method of calculation	Taxes/levies paid to whom?
Finland	No Not included in the amended Act on Electronic Communication Services, which implements the AVMSD. The possibility to introduce the obligation was discussed when the draft bill on implementing the AVMSD was debated. The draft bill discussed in the Parliament stated that the extension was not seen as necessary and such extension would require extensive background research before being implemented. Ministry appointed a working group on 7 Oct. 2021 to see how art. 13.2 could be implemented in Finland. The working group was expected to give its report by the end of Aug. 2022 (Ministry press release 7 Oct. 2021) but it has been delayed. The working group is now expected to finalise its work by the end of 2022 (working group information page).	-	-	-

Taxes/levies imposed on non-national on-demand service providers?				
	Yes or No? (in force, proposed or under discussion)	If yes, who is subject to the tax? Any exemptions foreseen/in place?	Method of calculation	Taxes/levies paid to whom?
France	Yes In force Tax on video services (TSV) General tax to fund the cinema, audiovisual and digital industries (video game, VOD, digitisation...). From 1 Jan. 2018, this tax applies to free and pay online services established outside France but targeting the French territory (Table). (Art. 1609 sexdecies B of the General Tax Code; Decree 2017-1364 of 20 Sep. 2017)	Undertakings established in or outside France pursuing the following activities: • "setting/renting in France physical and online videogrammes aimed at private use by the public • making available to the public in France services giving access to cinematographic/audiovisual works against payment, on individual demand and by electronic communications means (e.g. Netflix, Amazon Prime Video) • making available to the public in France services giving or allowing access to audiovisual content free of charge, on individual demand and by electronic communications means". This includes activities such as creating/producing online communications services to the public or those requiring the storage of audiovisual content for making available these online communications services to the public (e.g. YouTube, Dailymotion) However, services whose audiovisual content is ancillary (e.g. newspapers), or whose main objective is to provide news or to inform on, or promote cinematographic/audiovisual content (e.g. with trailers) are excluded from the scope of the tax.	The amount of the tax is set at 5.15% of: • the revenues generated by the sale/renting of videogrammes and access to cinematographic/ audiovisual works • the advertising revenues of services making content available (against payment or free of charge). Advertising revenues are subject to a tax allowance of 4%, and of 66% for services giving access to audiovisual content created by private users for purpose of sharing within a community of interests (i.e. YouTube, Dailymotion) The amount of the tax is set at 15% if the services include pornographic content or content inciting to violence. In 2021, the tax amounted to €111.6m, which corresponds to an increase of 27.8% (or €24.3m) compared to 2020. This is mainly explained by the increase of subscriptions during the pandemic. (CNC annual report 2021, p. 206)	Public Finance Directorate General (DGFIP, under the authority of the Ministry of Economy and Finance) which then transfers the amount of the tax to the Centre National du Cinéma et de l'Image Animée (CNC) (under the authority of the Ministry of Culture and Communications).
Germany	Yes In force The inclusion of non-national providers in the German national film promotion system is not a result of the implementation of the AVMSD. Also, the obligation is not in favour of EU works. The objective of film funding under the Federal Film Funding Act (FFG) is to safeguard the structure of the German film industry (Table).	VOD services providers (including if established in other EU countries)	Based on net turnover • Net turnover <€20m: 1.8% • Net turnover >€20m: 2.5% (Art. 153 of the German Film Funding Act, FFG (in effect since 1 Jan. 2017, amended 2022)	Federal Film Board (FFA)

Taxes/levies imposed on non-national on-demand service providers?				
	Yes or No? (in force, proposed or under discussion)	If yes, who is subject to the tax? Any exemptions foreseen/in place?	Method of calculation	Taxes/levies paid to whom?
Greece	Yes In force but a ministerial decision still needs to be adopted. The timing for adoption is not clear. (Law 4779/2021, Official Gazette 27/20.2.2021)	Providers would be deemed to target the Greek market if a service is advertised in Greece, if the main language of their service is Greek (even with subtitles), or if the services provided contain programmes or advertising addressed to the Greek public. Exceptions for low income/low audience as interpreted by Commission guidelines.	Art. 17.2 of the law provides for financial contributions to be imposed on providers that amount to 1.5% calculated on the revenues earned by the specific service. These contributions could take the form of: • direct investment into Greek content • acquisition of rights concerning new productions (not yet presented to the public); or • contributions to a special fund of the National Centre of Audiovisual Media and Communication (EKOME) Greek works are defined according to the provisions of art. 20 of law 4487/2017 (Official Gazette A 166) and include feature films, TV films and series or parts of such works. Greek films are certified as such according to the provisions of art. 3 paras 1–3 of Law 3905/2010 (Official Gazette A 219) regulating the Greek Film Institute. Should the providers choose to contribute financially, any direct investment in content and acquisition of rights will be taken into account. Providers may also benefit from aid available by EKOME.	EKOME
Hungary	No The directive has been implemented without introducing these rules.	-	-	-

Taxes/levies imposed on non-national on-demand service providers?				
	Yes or No? (in force, proposed or under discussion)	If yes, who is subject to the tax? Any exemptions foreseen/in place?	Method of calculation	Taxes/levies paid to whom?
Ireland	Yes Proposed Power to adopt a levy order granted to the regulator, the Media Commission. (Online Safety and Media Regulation Bill of Jan. 2022, art. 159E)	Media service providers (i.e. linear and non-linear service providers) or any class of these providers, under the jurisdiction of the state, or on providers under the jurisdiction of another member state and targeting audiences in the state. Levy order would have to determine exemptions, deferrals of payment or refunds of the levy. In line with the directive, the levy could not apply to: • providers with low audience and turnover (to be determined by the commission) • services exempted because the levy would be impracticable or unjustified by reason of the nature of the services, or the general theme of audiovisual programmes provided by the services	The levy order may provide for the collection, payment and administration of a levy, including the method of calculation, the period during which the levy is imposed, the times at when payment is to be made and the form of payment, the records that providers must keep and make available to the commission, and the applications submitted by providers for the review of decisions under the order. In line with the directive, for providers established abroad but targeting the audience in Ireland, the method of calculation of the levy would have to be based on the revenue earned from any audiovisual media service supplied in that state, and the levy would have to be proportionate and non-discriminatory.	Media Commission Conditions of collection to be determined in the levy order.
Italy	No Legislative Decree 208 of 8 Nov. 2021 amends art. 44 quarter of AVMS Code does not foresee a levy.	-	-	-
Latvia	No The law transposing the directive came into force on 1 Dec. 2020 and does not foresee cross-border taxes/levies.	-	-	-
Lithuania	No The laws transposing the directive were adopted on 14 Jan. 2021 (in force from 1 Feb. 2021).	-	-	-
Luxembourg	No Not included in the transposing law of 26 Feb. 2021 (coordinated version of 12 March 2021).	-	-	-
Malta	No Amendments to the Broadcasting Act adopted on 7 Dec. 2020.	-	-	-

Taxes/levies imposed on non-national on-demand service providers?				
	Yes or No? (in force, proposed or under discussion)	If yes, who is subject to the tax? Any exemptions foreseen/in place?	Method of calculation	Taxes/levies paid to whom?
Netherlands	Proposed As an alternative to investment obligations (see Tab on investment obligations) The Dutch government presented to the national Parliament a draft law on 18 July 2022 (Flash). The debate has not started yet.	According to the draft law, the obligations will apply to commercial VOD services including those established in other EU member states which are targeting the Netherlands. VOD services of PSBs are excluded. Also, excluded are VOD service providers with: • an annual net turnover below € 30m derived from the provision of their VOD services in the Netherlands (including the income from advertising, subscriptions, users' transaction, sponsorship, and product placement); or • a small audience (i.e. with an audience share of less than 1% in the Netherlands). The draft law refers to the European Commission guidelines for determining the low audience (Flash). the Dutch media regulator (Commissariaat voor de Media – CvdM) can grant a derogation from the investment obligation if impracticable or unjustified in view of the nature or the subject matter of the service The Dutch media regulator (CvdM) can grant a derogation from the investment obligation if impracticable or unjustified in view of the nature or the subject matter of the service.	According to the draft law, commercial VOD providers will have to invest 4.5% of their annual turnover derived from the provision of their VOD services in the Netherlands (including the income from advertising, subscriptions, users' transaction, sponsorship, and product placement) into a "Dutch cultural audiovisual product" (feature films, drama series and documentaries which comply with certain criteria). Investment can be done by investing in (co)productions, or by obtaining operating licences for unfinished, or recently completed productions. Once a provider reaches the required annual turnover (see previous column), this provider would have two years starting from the end of this financial year to comply with the investment obligation. If a provider invests more than 4.5% of its annual turnover in Dutch productions within a year, the remaining amount would count for the following year.	Private funds. According to the explanatory statement to the draft law, such funds would be managed by providers themselves and "it is up to the market participants themselves to establish such a private fund or to join an existing one."

Taxes/levies imposed on non-national on-demand service providers?				
	Yes or No? (in force, proposed or under discussion)	If yes, who is subject to the tax? Any exemptions foreseen/in place?	Method of calculation	Taxes/levies paid to whom?
Norway	Proposed On 16 Sep. 2022, the Ministry of Culture published draft transposition proposals for the revised AVMS directive. The ministry proposes two alternatives models for how the co-financing of Norwegian audiovisual works could be arranged: Alternative 1: A dynamic investment and financial contribution obligation which would mean that providers would pay a contribution of up to 5% of annual turnover to the Norwegian Film Institute. A gradual increase in investments in Norwegian productions would reduce the financial contribution obligation. Investments at a sufficiently high level would mean that the financial contribution obligation is completely waived (see tab on "Method of calculation" for more details). Alternative 2: An obligation to invest an amount corresponding to at least 5% of annual turnover in Norway directly in Norwegian audiovisual productions. (proposed new art. 2-21 of the Broadcasting Act and proposed new chapter 2b of the Broadcasting regulations).	Proposed All on-demand audiovisual media service providers except: - Providers with low turnover and low audience figures - The VOD services offered by NRK (the public service broadcaster) - Providers who do not offer feature films, documentaries, drama series and documentary series - Providers whose content and nature are such that the obligation would be impractical or unreasonable. These could be exempted by the Media Authority	Proposed Alternative 1: Gradual increase in direct investments in Norwegian productions would reduce the financial contribution obligation as follows: 5% of annual turnover when annual direct investments are below NOK 25m (€2.49m) 4% of annual turnover when annual direct investments are between NOK 25 (€2.49m) and NOK 40 (€3.98m) 3% of annual turnover when annual direct investments are between NOK 40m (€3.98m) and NOK 55m (€5.47m) 2% of annual turnover when annual direct investments are between NOK 55m (€5.47m) and NOK 70m (€6.96m) 1% of annual turnover when annual direct investments are between NOK 70m (€6.96m) and NOK 85m (€8.45m) 0% of annual turnover when annual direct investments exceed NOK 100m (€9.94m) Alternative 2: 5% of gross annual turnover in Norway. Further details are set out in proposed new chapter 2b of the Broadcasting regulations.	Proposed Norwegian Film Institute
Poland	Yes Entered into force on 1 July 2020. On 14 May 2020 a levy was introduced. This measure was not adopted as a direct result of the implementation of the AVMS Directive, but as a response to the COVID-19 pandemic.	VOD providers (including those established in other EU member states but which target the Polish market). VOD providers with number of users in the previous year not exceeding 1% of broadband subscribers in Poland and micro enterprises are exempted.	1.5% of their revenues from subscription fees or from commercial communication, whichever is higher (determined on the basis of their revenues resulting from territory of Republic of Poland).	Polish Film Institute (PISF)
Portugal	Yes In force since 25 Feb. 2021 Decree 93/XIV transposing into national law Directive (EU) 2018/1808 and revising the Cinema Law 55/2012; Decree-Law No 74 regulating the Cinema Law regarding the collection and investment obligations of AVMS providers – entered into force on 1 Jan. 2022)	National and non-national EU based on VOD providers that target the national market. Exemptions are foreseen for low audience/value services i.e. for operators with a relevant income of less than €200.000 or a market share of less than 1%.	1% of their relevant income earned in Portugal. Where it is impossible to determine the relevant income, the operator is subject to a fee of €1m.	Film Protection Fund

Taxes/levies imposed on non-national on-demand service providers?				
	Yes or No? (in force, proposed or under discussion)	If yes, who is subject to the tax? Any exemptions foreseen/in place?	Method of calculation	Taxes/levies paid to whom?
Romania	Yes The law transposing the AVMSD entered into force on 7 July 2022.	On demand audiovisual media service providers. Exempted are: • Micro-enterprises (with revenues that did not exceed €65,000 in the previous fiscal year) • Providers with a low level of audience (less than 1% of national subscribers to data transmission services providing broadband internet access)	4% of revenues from single or subscription transactions made for viewing audiovisual works by means of internet or telephone data transmission services Providers can opt for the direct financing of a cinematographic production, with up to 40% of the amount due to the Cinematographic Fund, at the request of the film producers and after the prior notification addressed to the National Center of Cinematography.	National Centre of Cinematography (CNC)
Slovakia	No Law 264/2022 on media services and on amendments to certain laws (Act on Media Services) which was adopted on 22 June 2022 does not foresee the introduction of cross-border financial/investment obligations.	-	-	-
Slovenia	No The law amending the Audiovisual Media Services Law (ZAvMS-B) which was adopted in Dec. 2021 and published in Official Gazette on 28 Dec. 2021 does not foresee taxes or levies.	-	-	-

Taxes levies imposed on non-national on-demand service providers?				
	Yes or No? (in force, proposed or under discussion)	If yes, who is subject to the tax? Any exemptions foreseen/in place?	Method of calculation	Taxes/levies paid to whom?
Spain	Yes In force, as an alternative to an investment obligation (General Audiovisual Law 13/2022 , arts 117, 119)	Linear and on-demand AVMS providers established in another member state which offer services in Spain and with an annual turnover $\geq$€10m.	Non-national on-demand and linear service providers have to contribute financially to EU works by allocating 5% of their annual revenues earned in the Spanish market as follows. 1. Providers with an annual turnover $\geq$€50m must allocate 5% of that income to: • the financing of European audiovisual works • the purchase of exploitation rights of finished European audiovisual works; and/or • the Spanish Cinematography Protection Fund; or • the Cinematography and Audiovisual Promotion Fund in co-official languages other than Spanish The total financing obligation (of European audiovisual works) must respect two conditions. First, at least 70% must be allocated to audiovisual works produced by independent producers (whether on their own initiative or commissioned), in Spanish or in one of the official languages of the autonomous communities. Of this sub-quota, AVMS providers must reserve in any case: • a minimum of 15% to audiovisual works in the official languages of the autonomous communities, taking into account their population weight and reserving at least 10% for each of them • a minimum of 30% to audiovisual works directed or created exclusively by women Secondly, at least 40% must be allocated to cinematographic films produced by independent producers, on their own initiative or by commission, of any genre in Spanish or in one of the official languages of the Autonomous Communities. Continues below [1]	Film Protection Fund

Taxes/levies imposed on non-national on-demand service providers?				
	Yes or No? (in force, proposed or under discussion)	If yes, who is subject to the tax? Any exemptions foreseen/in place?	Method of calculation	Taxes/levies paid to whom?
[1] 2. Providers with annual turnover <€50m must allocate the 5% of their income to the direct financing of EU works (of which at least 70% are independent works in any of the official languages of Spain), to the acquisition of rights to finished EU works, or to a contribution to the Film Protection Fund. 3. Providers with an annual turnover (<€10m) or low audience (1%): exempted.				
Sweden	No Not included in the amended Act on Television and Radio Operations, which implements the AVMSD. The draft bill that was discussed in the Parliament states that the government does not intend to carry out further studies or discussion on the topic in the near future.	-	-	-
Switzerland	Yes Adopted, if providers fail to invest in Swiss film productions during four years, they will need to pay the levy instead. The draft law that modifies the Cinema Law, was adopted in both chambers of the Parliament in Sep. 2021. A referendum took place on 15 May 2022 during which the modified law was endorsed. The modified law will enter into force on 1 Jan. 2024.	Non national VOD providers that target the Swiss market. The law foresees that the Federal Council will specify the details of the exceptions which are if the provider: • does not reach a certain minimum annual turnover (less than CHF 2.50m (€2.57m)) • only proposes films on an occasional basis (less than 12/year)	4% of gross income generated by films in particular: revenues derived from the use/acquisition of films, revenue from advertising and sponsorship, revenues from use of data. Only revenues generated in Switzerland will be taken into account. (Cinema Law, art. 24d)	Office Fédéral de la Culture (OFC)
United Kingdom	No Has not been introduced. (The Audiovisual Media Services Regulations 2020) The response by the government to the consultation on the implementation of the AVMS Directive repeats that it does not intend to introduce a levy. But that it will keep this issue "under review".	-	-	-

Nefndarsvið Alþingis
Alsherjar- og menntmálanefnd

Reykjavík, 2. febrúar 2021

Efni: Frá nefndarsviði Alþingis – 367 mál til umsagnar

Vísað er til tölvupósts frá nefndarsviði Alþingis, 22. janúar 2021, en honum fylgdi frumvarp til laga um breytingu á lögum um fjölmiðla nr. 38/2011 (stuðningur við einkarekna miðla). Óskað var eftir umsögn um frumvarpið sem skyldi berast ekki síðar en 4. febrúar 2021. Hér að neðan fer umsögn Sýnar hf. (Vodafone) um frumvarpið:

Með frumvarpinu er lagt til að komið verði á fót nýju stuðningskerfi fyrir einkarekna fjölmiðla hér á landi vegna kostnaðar sem fellur til við miðlun efnis og umfjöllunar um samfélagsleg málefni. Lagt er til að einkareknum fjölmiðlum verði veittur stuðningur í formi endurgreiðslu á hluta kostnaðar sem fellur til við að afla og miðla slíku efni. Fyrirmynd skilyrða fyrir stuðningi má finna í reglugerð nr. 670/2020 sem mennta- og menningarmálaráðherra setti 3. júlí 2020 um stuðning til einkarekinna fjölmiðla vegna heimsfaraldurs kórónuveiru.

Vodafone styður frumvarpið eins langt og það nær. Hins vegar er ljóst að samkeppnisstaða einkarekinna miðla verður ekki lagfærð fyrr en RÚV verður tekið af auglýsingamarkaði og samkeppnisstaða innlendra miðla við erlendar efnisveitur verður jöfnuð. Þannig verður til að mynda ekki séð að fyrirhugaður stuðningur frumvarpsins einn og sér gæti snúið við þeirri ákvörðun að senda út fréttir Stöðvar 2 eingöngu fyrir áskrifendur.

Á árunum 2016 til 2019 jókst hlutdeild erlendra aðila á auglýsingamarkaði hér á landi úr 29% upp í 41% þegar horft er til heildargreiðsla fyrir birtingu auglýsinga. Á sama tíma lækkaði hlutdeild innlendra aðila úr 71% niður í 59%. Á þessu tímabili jukust greiðslur til erlendu aðilanna um tæplega 2 milljarða en greiðslur til innlendra fjölmiðla drógust saman um rúmlega 3 milljarða. Þetta er meðal þess sem sjá má í tölum Hagstofunnar um tekjur fjölmiðla fyrir árið 2019 sem birtar voru 22. janúar sl.

Á árunum 2018-2019 hækkaði hlutur Ríkisútvarpsins í samanlögðum auglýsingatekjum útvarps (hljóðvarps og sjónvarps) úr 40% í 44%. Hlutdeild Ríkisútvarpsins af auglýsingatekjum hljóðvarps hækkaði úr 32% í 38% og sjónvarps úr 46% í 49%.

Af þessu verður ráðið að brýn nauðsyn ber til að takmarka fyrirferð RÚV á auglýsingamarkaði í áföngum, til að mynda um 25% á ári á fjögurra ára tímabili. Telur Vodafone að þrátt fyrir slíka

skerðingu á tekjuöflunarmöguleikum þá muni rekstarafkoma RÚV ekki skerðast í sömu hlutföllum. Ræðst þetta af því að samhliða væri unnt að draga verulega úr starfsemi eða leggja niður hina fjölmennu og ágengu auglýsingadeild, sem nú er starfrækt á RÚV. Sala RÚV á auglýsingum á tímabilinu færi einkum fram á netinu á grundvelli opinberrar og gagnsærrar verðskrár og með lágmarks umsýslukostnaði. Kostnaður við rekstur auglýsingadeildar myndi lækka á lágmarki um 80%. Staða RÚV mun að líkindum styrkjast þegar ákvarðanir um dagskrá miðast ekki við áhorfsmælingar og auglýsingatekjur heldur efnistöð og gæði.

Vakin skal athygli á, að í kjölfar þess að menntamálaráðherra undirritaði nýverið þjónustusamning við RÚV þar sem hömlur voru settar á heimildir RÚV til að veita afsláttarkjör á auglýsingamarkaði lækkaði RÚV opinbera birta gjaldskrá sína um 30% að meðaltali. Með öðrum orðum stundar RÚV nú stórfelldar niðurgreiðslur á auglýsingamarkaði með tilheyrandi samkeppnisröskun.

Önnur aðgerð sem gagnast getur einkareknum fjölmiðlaveitum er að innleiða í íslensk lög tilskipun ESB nr. 2019/790, um höfundarétt á stafrænum innra markaði. Samkvæmt henni verður mynddeiliveitum á borð við Google og Facebook gert að afla samþykkis rétthafa fyrir deilingu myndefnis, í þessu tilviki deilingu á fréttum og fréttatengdu efni. Jafnframt að rétthöfum verði heimilt að krefjast sanngjarns endurgjalds fyrir afnot af höfundaréttarvörðu efni sínu. Í Frakklandi hefur tilskipunin þegar verið innleidd og unnið er að innleiðingu hennar í öðrum Evrópuríkjum. Þá hafa hliðstæðar reglur verið settar utan ESB, til að mynda í Ástralíu. Ljóst er að tilskipunin verður á einhverju stigi innleidd í EES samninginn. Íslensk stjórnvöld og Alþingi þurfa þó ekki að biða eftir þeirri innleiðingu heldur geta þegar í stað hrundið af stað vinnu við að innleiða tilskipunina í íslensk lög. Er hér með skorað á Alþingi að hefjast handa við innleiðinguna. Mjög brýnt er að þessir aðilar geti ekki haldið áfram að hagnýta sér án endurgjalds höfundarétt íslenskra útgefenda fréttu og fréttatengds efnis.

Samhliða er brýn þörf að löggjafinn tryggi að erlendar efnisveitur beri sömu skyldur og innlendar til að mynda þegar kemur að kröfum til talsetningar og þýðingar efnis. Í dag er samkeppnisstaðan afar skökk hvað þetta varðar. Efnisveitunni Viaplay, sem nýverið tryggði sér sýningarrétt á leikjum íslenska karlalandsliðsins í knattspyrnu á árabílinu 2022-2028, er að óbreyttum lögum í sjálfsveld sett hvort íslenska verði notuð í lýsingu á leikjum landsliðsins.

Meðal annars með vísan til þessa leggur Sýn til að inn í fjölmiðlalögin komi nýtt ákvæði þar sem fram komi að efnisveitur með starfsemi innan EES svæðisins beri sömu réttindi og skyldur á grundvelli fjölmiðlalaga og innlendar efnisveitur þrátt fyrir að vera undir lögsögu annars EES ríkis. EES reglur heimila slíkt, sér í lagi þegar hlutaðeigandi lagaákvæði varðar almannaeign eins og verndun íslenskrar tungu á litlu málsvæði sannanlega er. Eftirfylgni með slíkum ákvæðum fjölmiðlalaga færi síðan fram með samvinnu milli eftirlitsstofnana hér á landi og í því ríki þar sem hlutaðeigandi efnisveita er með staðfestu.

Þá er ótalin sú skerta samkeppnisstaða innlendra fjölmiðla þegar kemur að greiðslu skatta og skyldna. Við henni getur löggjafinn brugðist, til að mynda með því að lækka tryggingargjald á fjölmiðlaveitur með skattalegt heimilisfesti hér á landi. Að öllu framangreindu þarf að hyggja.

Að öðrum kosti mun hin fyrirhugaði ríkisstuðningur einn og sér duga skammt til að lagfæra samkeppnisstöðu einkarekinna fjölmiðla hér á landi.

Virðingarfyllst,
f.h. Sýnar hf.

Páll Agnósson, lögmaður

Nefndarsvið Alþingis
Alsherjar- og menntmálanefnd

Reykjavík, 10. janúar 2020

Efni: Frá nefndarsviði Alþingis - Þingskjal 645 — 458. mál.

Vísað er til tölvupósts frá nefndarsviði Alþingis, dags. 17. desember 2019, en honum fylgdi frumvarp til laga um fjölmiðla (stuðningur við öflun og miðlun fréttu, fréttatengds efnis o.fl.), 458. mál. Óskað var eftir umsögn um frumvarpið sem skyldi berast ekki síðar en 10. janúar 2020. Hér að neðan fer umsögn Sýnar hf. um frumvarpið:

1. Almennt

Frumvarpið er nú lagt fram í lítillaga breytttri mynd frá frumvarpinu birt var í samráðsgátt stjórnvalda snemma árs 2019. Með bréfi til mennta- og menningarmálaráðuneytis, dags. 15. febrúar 2019, veitti Sýn umsögn sína um það frumvarp. Helstu breytingar í frumvarpi því sem nú er í þinglegri meðferð lúta að heildarfjárframlagi til styrkveitinga, sem nú er kr. 400 millj. í stað 500 millj. Þá er endurgreiðsluhlutfall skv. frumvarpinu nú 18%. Að öðru leyti er megin efni frumvarpsins það sama og áður. Af þeim sökum er alfarið vísað til umsagnarinnar frá 15. febrúar 2019, sem gildir að breyttu breytanda, og er fylgiskjal með bréfi þessu. Samandregið voru helstu athugasemdir og tillögur Sýnar á fyrri stigum:

1. Hámark styrkuppþæðar verði afnumið EÐA sett hámark fyrir hvern miðil sem fjölmiðlaveita rekur.
2. Starfsheitunum fréttapróduðsent, klippari, þýðandi og grafíker verði bætt við endurgreiðsluhæf starfsheiti.
3. Hafist verði handa við að skoða aðrar leiðir til að bæta rekstrarumhverfi fjölmiðla, þar á meðal með því að takmarka verulega umsvif RÚV á auglýsingamarkaði með það að markmiði að RÚV hætti að afla sér fé með auglýsingum.
4. Tekið verði upp sambærilegt endurgreiðslu- eða styrkjakerfi vegna þýðinga- og talsetningakostnaðar.

2. Nánar um hvernig unnt verði að takmarka umsvif RÚV á auglýsingamarkaði

Sýn telur mikilvægt að samhliða samþykkt frumvarpsins verði hafist handa við að takmarka umsvif RÚV á auglýsingamarkaði í áföngum. Fyrsta skref gæti verið að setja hámark á þær auglýsingatekjur sem RÚV verði heimilt að afla. Skv. gildandi fyrirkomulagi nema þær um 2 ma. kr. á ári.

Leggur Sýn til að tekjur RÚV af auglýsingum verði bundar við hámark sem nemur um 20%-25% af tekjum stofnunarinnar af nefnskatti. Miðað við núverandi tekjur RÚV gæti þessi hámarks upphæð numið um 1 ma.kr. á ári (miðað við 4,7 ma.kr. í tekjur af nefnskatti). Fari

auglýsingatekjur yfir þá upphæð myndi nefskattur lækka sem þeirri upphæð nemur. Þannig væri RÚV með traustar og stöðugar tekjur til rekstrarins og þyrfti ekki að beita aflsmunum í samkeppni við einkarekna miðla.

Telur Sýn að þrátt fyrir slíka skerðingu á tekjuöflunarmöguleikum þá muni rekstarafkoma RÚV ekki skerðast í sömu hlutföllum. Ræðst þetta af því að samhliða væri unnt að draga verulega úr starfsemi eða leggja niður hina fjölmennu og ágengu auglýsingadeild, sem nú er starfrækt á RÚV. Sala RÚV á auglýsingum upp að 1 ma. kr. hámarkinu færi einkum fram á netinu á grundvelli opinberrar og gagnsærrar verðskrár og með lágmarks umsýslukostnaði. Kostnaður við rekstur auglýsingadeildar myndi lækka á lágmarki um 80%.

Staða RÚV mun að líkindum styrkjast þegar ákvarðanir um dagskrá miðast ekki við áhorfsmælingar og auglýsingatekjur heldur efnistök og gæði. Þá yrði það RÚV hagfelld að tekjur hvers árs væru traustar og fyrirséðar í stað þess að sveiflast eftir árangri í auglýsingasölu.

Að öðru leyti vísast til fyrri umsagnar hvað varðar afstöðu Sýnar til frumvarpsins.

Virðingarfyllst,
f.h. Sýnar hf.

Páll Ágrímsson, lögmaður

Meðfylgjandi: Fyrri umsögn Sýnar, dags. 15. febrúar 2019

Mennta og menningarmálaráðuneytið

Sölvhólsstöðu 4

101 Reykjavík

Reykjavík, 15. febrúar 2019

Athugasemdir Sýnar hf við drög að frumvarpi til laga um breytingu á lögum um fjölmiðla, nr. 38/2011 (stuðningur við öflun og miðlun fréttar, fréttatengds efnis o.fl.)

Sýn hf, kt. 4709051740, rekur fjölþætta fjölmiðlastarfsemi sem innifelur Stöð 2, Stöð 2 sport, Vísi, Bylgjuna, FM957 og X977 og fleiri sjónvarps- og útvarpsstöðvar. Fréttastofa Stöðvar 2, Vísis og Bylgjunnar starfar sem ein ritstjórn sem miðlar fréttum inn á Stöð 2, Vísi og Bylgjuna. Fluttar eru fréttir 365 daga ársins í opinni dagskrá fyrir alla landsmenn. Reglur Sýnar um ritstjórnarlegt sjálfstæði fréttastofunnar eru birtar á vef fjölmiðlanefndar ásamt ritstjórnarstefnu fréttastofunnar. Þá fer fram á vegum Sýnar fjölbreytt dagskrárgerð í útvarpi og sjónvarpi, þar á meðal fjöldi þátta sem fjalla um fréttir og samfélagsmál á breiðum grunni.

Umfjöllun

Sýn fagnar drögum að frumvarpi mennta- og menningarmálaráðherra um stuðning við öflun og miðlun fréttar og fréttatengds efnis. Þau eru mikilvæg vísbending um vilja stjórnvalda til að koma til móts við versnandi rekstrarumhverfi einkarekinna fjölmiðla, sem fjallað er um í skýrslu nefndar um bætt rekstrarumhverfi fjölmiðla frá janúar, 2018. Með frumvarpsdrögunum er gert ráð fyrir stuðningskerfi við einkarekna miðla sem líkist því stuðningskerfi sem kvikmyndaframleiðsla á Íslandi nýtur.

Í kynningu með frumvarpsdrögunum segir að þau séu í samræmi við „það meginmarkmið stjórnvalda á sviði fjölmiðlunar að viðhalda og efla lýðræðislega umræðu og lýðræðisþátttöku fólks með því að efla miðlalæsi, stuðla að fjölbreytni, gagnsæi og fjölræði í fjölmiðlum.“ Í greinargerð með drögunum segir meðal annars að „styrkveitingar skuli vera til þess fallnar að styðja við sterkar ritstjórnir með slagkraft til metnaðarfullra verkefna en ekki síður við fjölbreytta flóru smærri miðla.“

Einkareknir fjölmiðlar á Íslandi starfa á markaði þar sem auglýsingafé hverfur í auknum mæli úr landi og risastórar erlendar efnisveitur keppa við þær innlendu um áskrifendur. Mótvægi við þá þróun eru íslenskir miðlar sem leggja áherslu á innlent dagskrárefni og fréttapjónustu, hvort sem er á vefnum eða í ljósvaka.

Á sama tíma er ósennilegt annað en að falsfréttir verði sú ógn á Íslandi sem þær hafa reynst í Evrópu og Norður-Ameríku. Falsfréttir hafa meðal annars haft áhrif á kosningabaráttu og þjóðaratkvæðagreiðslur, þar á meðal í gegnum fréttaveitur samfélagsmiðla. Helsta vörnin gegn óvönduðum eða beinlínis fölsuðum fréttaflutningi eru vandaðir fjölmiðlar með sterkar ritstjórnir sem haga starfi sínu í samræmi við siðareglur og ábyrga ritstjórnarstefnu. Það á við hér á landi eins og annars staðar.

Samkvæmt frumvarpsdrögunum er gert ráð fyrir styrkjum í formi endurgreiðslu á allt að 25% af beinum launakostnaði blaða- og fréttamanna, ritstjóra og aðstoðarritstjóra, myndatökumanna, ljósmyndara og prófarkalesara auk verktakagreiðslna fyrir sömu störf, þó ekki hærri en 50 milljónir króna til hvers umsækjanda. Sýn gerir athugasemd við þessi ákvæði.

Í fyrsta lagi er ákvæði um hámark styrks til þess fallið að mismuna fjölmiðlum eftir fjölda starfsmanna í þessum tilteknu störfum. Ákvæðið vinnur gegn því markmiði væntanlegs frumvarps að styðja við sterkar ritstjórnir með slagkraft til metnaðarfullra verkefna.

Í öðru lagi er í ákvæði um hámarksupphæð til hvers umsækjanda innbyggður hvati til þess fyrirkomulags að hafa ritstjórnir litlar og að sinna einum eða fáum miðlum. Það vinnur gegn því fyrirkomulagi að ein burðarmikil ritstjórn vinni fyrir fleiri miðla í eigu eins fyrirtækis. Þetta ákvæði gengur þannig gegn markmiðinu um ritstjórnir með slagkraft.

Í þriðja lagi tekur upptalning stöðuheita ekki mið af þeirri staðreynd að aðrir starfsmenn, svo sem pródúsentar, klipparar, þýðendur og grafíkerar eru engu síður mikilvægir í fréttavinnslu í ljósvakamiðlum en þeir starfsmenn sem taldir eru upp.

Umfram viðfangsefni þessara frumvarpsdraga vill Sýn benda á mikilvægi þess fyrir fjölmiðlaumhverfið að takmarka RÚV á auglýsingamarkaði með það að markmiði að RÚV muni á endanum ekki afla sér fé með auglýsingum. Líkt og fram kemur í skýrslunni um rekstrarumhverfi fjölmiðla þá var RÚV með 44% birtingarfjár í ljósvaka á Íslandi árið 2016. Ekki þarf mikið ímyndunarafi til að sjá hversu mikilli skekkju það veldur í samkeppninni í útvarpi og sjónvarpi þegar opinber aðili með milljarða forskot í formi gjalda á almenning er með tæpan helming auglýsingatekna líka.

Yfirburðastaða RÚV á ljósvakamarkaði skekkir líka samkeppnisstöðu einkarekinna miðla þegar kemur að samkeppni um dagskrárefni, bæði innlent og erlent. Á efniskaupamarkaði keppa miðlar eins og Stöð 2 nú þegar við risastórar alþjóðlegar efnisveitur og aðra innlenda einkaaðila. Það er eðlileg og sjálfsögð samkeppni. Samkeppni við opinber fyrirtæki, sem hefur ekki bara gífurlegt forskot í formi skatttekna heldur virðist hafa álíka dagskrárstefnu og einkamiðlarnir og beitir sér af alefli á auglýsingamarkaði, er allt annars eðlis.

Ríkisútvarp sem er ekki á auglýsingamarkaði og keppir ekki við einkaaðila í efniskaupum getur gegnt þjóðfélagslega mikilvægu hlutverki án þess að skekkja ljósvakamarkaðinn með fyrirferð sinni og forskoti. Með þeim frumvarpsdrögum sem hér eru til umfjöllunar er stigið ánægjulegt skref til fyrirkomulags sem gildir annars staðar á Norðurlöndum. Hægt er að taka stærra skref með breytingum á lögum um RÚV í þá átt sem hér er lýst.

Öll íslensk fyrirtæki hafa á undanförunum árum þurft að leggja út í mikla hagræðingu til að mæta auknum kostnaði og í fjölmiðlageiranum oft á tíðum minni tekjum. Ekki er óeðlilegt að RÚV þurfi einnig að vinna í sínum rekstri til dæmis til að mæta minni auglýsingatekjum í framtíðinni.

Sýn vill einnig benda á hlutverk sterkra innlendra fjölmiðla þegar kemur að íslenskri tungu og menningu. Erlendar efnisveitur sem starfa á íslenskum markaði bjóða ekki upp á íslenskt efni og einungis upp á lítinn hluta af efni með íslenskum texta. Kostnaður innlendra aðila við talsetningar og textun hleypur á hundruðum milljóna og telur Sýn að það myndi styðja enn frekar við markmið frumvarpsins að taka upp sambærilegt endurgreiðslu kerfi vegna þýðinga- og talsetningakostnaðar.

Einnig er hægt að styðja fjölmiðla með ýmsum öðrum hætti, svo sem með niðurfellingu tryggingagjalds, lækkun virðisaukaskatts á áskriftum, styrkjum eða endurgreiðslu á þýðingum og talsetningum, heimilun áfengis- og tóbaksauglýsinga og ýmsum aðgerðum sem skýrslan um rekstrarumhverfi fjölmiðla rakti.

Sú leið sem valin er í frumvarpsdrögunum er tiltölulega einföld og skilvirk og á sér fordæmi í endurgreiðslukerfi í kvikmyndaiðnaði. Hún er hins vegar ekki gallalaus. Í núverandi mynd sýnir hún samkeppnisumhverfi fjölmiðla með mismunun milli miðla eftir starfsmannafjölda, tekur ekki að fullu tillit til starfsheita á ljósvakamiðlum og tekur ekki á hinum miklu umsvifum RÚV á ljósvakamarkaði. Mikilvægt er að lagfæra þessa galla á frumvarpsdrögunum og skoða aðrar almennari leiðir til að bæta rekstrar- og samkeppnisumhverfi fjölmiðla.

Tillögur Sýnar

1. Hámark styrkuppþæðar verði afnumið EÐA sett hámark fyrir hvern miðil sem fjölmiðlaveita rekur.
2. Starfsheitunum fréttapróduðsent, klippari, þýðandi og grafiker verði bætt við endurgreiðsluhæf starfsheiti.
3. Hafist verði handa við að skoða aðrar leiðir til að bæta rekstrarumhverfi fjölmiðla, þar á meðal með því að takmarka verulega umsvif RÚV á auglýsingamarkaði með það að markmiði að RÚV hætti að afla sér fé með auglýsingum.
4. Tekið verði upp sambærilegt endurgreiðslu eða styrkjakerfi vegna þýðinga- og talsetningakostnaðar.

Að lokum vill Sýn ítreka þá almennu afstöðu sína að frumvarpsdrögin séu framfaraskref og lýsir sig reiðubúið til samvinnu við ráðherra og Alþingi við framhald málsins.

Virðingarfyllst,

F.h. Sýnar hf.

Stefán Sigurðsson, forstjóri

Allsherjar- og menntamálanefnd Alþingis

Reykjavík 30. apríl 2021

Efni: Umsögn um frumvarp um breytingu á lögum um fjölmiðla, nr. 38/2011 (EES-reglur, hljóð og myndmiðlunarþjónusta, samfélagsmiðlar o.fl.) 717. mál.

Vísað er í tölvupóst frá nefndasviði Alþingis, dags. 15. apríl sl., þar sem óskað var eftir umsögn umboðsmanns barna um framangreint frumvarp.

Í frumvarpinu er að finna nokkrar tillögur sem varða börn sérstaklega. Er m.a. verið að leggja til að efni sem talið er vera skaðlegt börnum skuli auðkennt með myndtáknum sem skýra af hverju efnið er talið skaðlegt, í stað aldursmerkinga. Þá er í frumvarpinu sérstaklega áréttað að óheimilt sé að vinna persónuupplýsingar barna í viðskiptalegum tilgangi.

Í 19. gr. frumvarpsins er að finna ákvæði sem kveður á um skyldu mynddeiliveitna til að gera viðeigandi ráðstafanir til að vernda börn fyrir efni, notendaframleiddu efni og viðskiptaboðum er skaðað geta líkamlegan, andlegan eða siðferðislegan þroska þeirra.

Þá er í frumvarpinu verið að leggja bann við því að aðilar sem stunda viðskipti kosti barna- og unglingaefni auk þess sem kveðið er á um að fyrirtækjum sem hafa aðalstarfsemi af sölu eða framleiðslu á tóbaksvörum eða rafrettum verði óheimilt að kosta dagskrárliði eða aðra fjölmiðlaþjónustu.

Umboðsmaður barna styður framangreindar tillögur og telur þær vera til þess fallnar að efla vernd barna gegn óæskilegu efni og markaðssetningu sem beint er að þeim. Þá telur umboðsmaður barna einnig brýnt að eitt af markmiðum frumvarpsins nái fram að ganga, þ.e. að efla og þroska fjölmiðlalæsi almennings, en það á ekki síst við um börn og unglinga.

Virðingarfyllst,

Salvör Nordal, umboðsmaður barna

Reykjavík, 19. desember 2023

Efni: Umsögn um frumvarp til breytinga á lögum um fjölmiðla nr. 38/2011 (EES-reglur, hljóð- og myndmiðlun). Mál nr. 32 á 154. löggjafarþingi.

Viðskiptaráð þakkar fyrir tækifærið til að koma á framfæri athugasemdum við fyrirbyggjandi frumvarp. Frumvarpið er nú lagt fram í þriðja sinn og að mestu leyti óbreytt efnislega.

Með frumvarpinu er stefnt að innleiðingu á tilskipun Evrópuþingsins og ráðsins (ESB) nr. 2018/1808 sem var tekin upp í EES-samninginn 9. desember 2022 með ákvörðun sameiginlegu EES-nefndarinnar. Meginmarkið tilskipunarinnar er að samræma lágmarksreglur um starfsemi hljóð- og myndmiðla á EES-svæðinu og að tryggja samræmt eftirlit með þeim reglum. Undanfarann má m.a. rekja til tæknibreytinga og breyttra áhorfsvenja en ætlunin að auka vernd barna og neytenda á mynddeiliveitum og samræma kröfur sem gerðar eru til línulegrar og ólínulegrar miðlunar.

Ráðið sýnir því skilning að stjórnvöldum beri að innleiða umrædda tilskipun en hvetur til þess að það sé gert á vandaðan hátt og ekki með meira íþyngjandi hætti en tilskipunin sjálf kveður á um. Mikilvægt er að reglur EES-gerða séu ekki strangari hér á landi en á EES-svæðinu og leggi þar með óþarflega þungar byrðar á atvinnulífið með tilheyrandi kostnaði.

Með frumvarpinu stendur til að leggja auknar skyldur á íslenska fjölmiðla, einkum mynddeiliveitur. Þegar frumvarpið var lagt fram á fyrri þingum bentu fyrirtæki sem frumvarpið tekur til á að ákvæði þess væru ýmist óljós, óskilgreind, matskennd, umfangsmikil eða jafnvel óframkvæmanleg, ekki verður séð að tekið hafi verið tillit athugasemda þeirra. Viðskiptaráð hvetur löggjafann til að gæta meðalhófs og tryggja að þær skyldur sem fyrirtækjum ber að uppfylla samkvæmt frumvarpinu séu skýrar og afdráttarlausar.

Þrátt fyrir itrekaðar ábendingar um erfiða stöðu á fjölmiðlamarkaði er ekki er að sjá að frumvarpið feli í sér nokkra viðleitni til að jafna stöðu einkarekinna fjölmiðla gagnvart RÚV annars vegar og erlendum samfélagsmiðlum og streymisveitum hins vegar. Með því er aftur á móti verið að íþyngja innlendum fjölmiðlum enn frekar.

Viðskiptaráð hefur itrekað hvatt stjórnvöld til að meta áhrif frumvarpa á atvinnulífið við undirbúning þeirra líkt og tíðkast víða erlendis en ljóst er að töluverður kostnaður mun fylgja þeim skyldum sem lagðar verða á fjölmiðla, fjölmiðlaveitur og mynddeiliveitur Þá telur ráðið að betur færi á því að frumvarpið tæki í auknum mæli mið af þeirri vinnu sem fer nú fram á vegum stjórnvalda og biður niðurstöðu, annars vegar skýrslu nefndar um auglýsingastarfsemi RÚV og hins vegar niðurstöðu starfshóps um gjaldtöku á erlendar streymisveitur.

Virðingarfyllst,

María Guðjónsdóttir
Lögfræðingur Viðskiptaráðs Íslands

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Reykjavík, 18. desember 2023

Umsögn ÖBÍ réttindasamtaka (ÖBÍ) um frumvarp til laga um breytingu á lögum um fjölmiðla, nr. 23/2011 (EES-reglur, hljóð- og myndmiðlun o.fl.), þingskjal 32 - 32. mál

Eftirfarandi umsögn var lögð fram við drög að frumvarpi í Samráðsgátt, dags. 24.11.2024. Hún er hér lögð fram með lítilsháttar breytingum. ÖBÍ tekur enn fremur undir álit Félags heyrnarlausra í umsögn við málið á 153. löggjafarþingi.

ÖBÍ fagnar því að loks liggur fyrir í frumvarpi til laga ákvæði sem leggur þá skyldu á fjölmiðla að gera allt myndefni aðgengilegt fötluðu fólki. Samtökin hafa barist fyrir því lengi enda vinnur ákvæðið gegn mismunun og er í samræmi við ákvæði samnings Sameinuðu þjóðanna um réttindi fatlaðs fólks (SRFF) sem lögfesta á á yfirstandandi kjörtímabili.

Upplýsingatækni þróast hratt sem mun auðvelda fjölmiðlum að fara að lögum. ÖBÍ hvetur stjórnvöld til að styðja við þróun stafrænna lausna sem nýtast við textun og hljóðlýsingu og fjölmiðlar geta tekið í notkun til að tryggja aðgengi allra að miðluðu myndefni.

Takmarkanir fjölmiðlalaga

Þjónusta fjölmiðla, og ekki síst sjónvarpsstöðva, er ekki ýkja aðgengileg fötluðu fólki og stjórnvöld hafa lítið gert til að tryggja úrbætur hvað það varðar. ÖBÍ hefur um árabil vakið athygli á skorti á textun innlands sjónvarpsefnis, sem hefur valdið því að heyrnarskert og heyrnarlaust fólk, aldraðir, börn og innflytjendur hafa ekki haft sömu tækifæri og aðrir til að fylgjast með og taka þátt í umræðu um samfélagsleg málefni.

Í lögum um fjölmiðla, nr. 38/2011, er mun ríkari krafa gerð á textun erlends efnis en íslensks, sbr. 29. og 30. gr. laganna. Samkvæmt 29. gr. laganna skal erlendu efni „jafnan fylgja“ íslenskt tal eða texti á íslensku eftir því sem við á hverju sinni“, en samkvæmt 30. gr. laganna skulu „þær fjölmiðlaveitur sem miðla myndefni [...] eins og kostur er leitast við að gera þjónustu sína aðgengilega sjón- og heyrnarskertum auk þeirra sem búa við þroskaröskun.“ Hér eru fyrirvarar með bæði belti og axlaböndum, sem hefur valdið því að erlent efni er jafnan textað en innlent efni mun sjaldnar, og nær eingöngu í útsendingum RÚV.

Fagna má þeirri breytingu sem lögð er til í 15. gr. frumvarpsins að „í stað orðanna „eins og kostur er leitast við að“ í 30. gr. laganna kemur: stöðugt og stigvaxandi.“ Það er að krafa á fjölmiðlaveitur sé gera þjónustu sína stöðugt og stigvaxandi aðgengilega sjón- og heyrnarskertum.

Með innleiðingu tilskipunar (ESB) 2018/1898 ESB í íslensk lög, mun það fela í sér að fjölmiðlaveitur komast ekki lengur upp með þá mismunun sem hefur viðgengist. Tilskipunin felur þá skyldu í sér að bæta án tafar aðgengi sjón- og heyrnarskerts fólks að myndefni.

Tæknilausnir

Helstu rök gegn því að skylda alla fjölmiðla að texta allt innlent mynd deiliefni, líkt og gert er við erlent efni, hafa verið að það sé íþyngjandi fyrir sjónvarpsstöðvar og aðrar fjölmiðlaveitur sem glími við brothættan rekstur.

Það þyrfti ekki að vera hindrun þegar fram í sækir þar sem íslensk fyrirtæki hafa unnið að tæknilausnum sem lofa mjög góðu og gætu komið í stað starfsfólks af holdi og blóði innan skamms. Lausnirnar eru þó háðar því að áframhaldandi þróun séu fjármagnaðar og stuðningur sé við þær til framtíðar enda þarf stöðugt að viðhalda þeim og endurbæta. Það er þó lítil fjárfesting sem tryggja á að kröfur sem gerðar eru um að upplýsinga- og tjáningarfrelsið sé virt með því að allir landsmenn hafi aðgang að fjölbreyttu fjölmiðlaefni.

Samkvæmt frumvarpinu er gert ráð fyrir að fjölmiðlaveitur geri þjónustu sína stöðugt og stigvaxandi aðgengilegri sjón- og heyrnarskertum. Stuðningur við stafrænar tæknilausnir ætti að stytta þann tíma sem fjölmiðlaveitur þurfi til að svo geti orðið.

Eftirlit og viðurlög

Mikilvægt er að standa vörð um réttindi fólks. Það nægir ekki að setja lög heldur þarf að viðhafa virkt eftirlit með framfylgd þeirra með viðurlögum við því að fylgja þeim ekki.

ÖBÍ fagnar nýju ákvæði í c.liðar 3. mgr. 10. gr. þar sem kveðið er á um skyldu fjölmiðlanefndar til að veita og viðhalda upplýsingum um kröfur til fjölmiðla um aðgengi sjón- og heyrnarskerts fólks, en einnig til að gera því kleift að koma kvörtunum vegna brota á framfæri á einfaldan hátt.

Það er sjálfsagt aðhald fólgið í því að fjölmiðlaveitur sendi fjölmiðlanefnd árlega skýrslu með upplýsingum um hvernig þær framfylgi lögnum með áætlunum og aðgerðum. Í frumvarpinu er ekki gert ráð fyrir því að hægt sé að mæla fyrir um viðurlög því það teljist of matskennt hvað teljist vera „stöðugt og stigvaxandi“ aðgengi fyrir sjón- og heyrnarskert fólk. Með stuðningi við stafrænar lausnir og er hægt að hraða þeirri þróun og auðvelda gerð mælikvarða á eðlilegt þjónustustig hverju sinni.

Að gefnu tilefni er ítrekað að stjórnvöldum er skylt að hafa virkt samráð við heildarsamtök fatlaðs fólks um ákvarðanir sem varða hagsmuni þess, samkvæmt ákvæðum SSRF, enda segir í 3. mgr. 4. gr., „aðildarríkin skulu, þegar þau undirbúa og beita löggjöf sinni og stefnu samningi þessum til framkvæmda og vinna að ákvarðanatöku um málefni fatlaðs fólks, hafa náið samráð og tryggja virka þátttöku fatlaðs fólks, þ.m.t. fötluð börn, með milligöngu samtaka sem koma fram fyrir þess hönd“.

Ekkert um okkur án okkar!

Með vinsemd og virðingu,

Alma Ýr Ingólfssdóttir
formaður ÖBÍ

Stefán Vilbergsson
verkefnastjóri ÖBÍ